

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

BEDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nr.11/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Vasile Alecsandri.

— Cu prilejul aniversării de 25 ani dela moartea lui. —

Arad, 4 Sept.

Se împlinesc azi douăzeci și cinci de ani dela moartea lui Alecsandri.

Niciodată poate pentru noi Români, n'au fost momentele atât de solemne și potrivite pentru a binecuvânta memoria marilor noștri cugetători, ca acum. Războiul mondial își are netăgăduitul folos pentru elementul românesc, căci provoacă în sufletul masselor trezirea energiei și conștiinței naționale. Popoarele mari, bizuite pe o cultură arhaică, încinse în războiu, nu pradă nici un moment, ca să fixeze atențiunea spiritului public asupra cauzei, în a cărei apărare se luptă. Francezii, Germanii, Englezii și Italianii, patru mari națiuni, cari au zămislit cultura omenească, își apără individualitatea națională cu o conștiințiozitate dâră. Gerhart Hauptmann apucă lumea tăcută a războiului, condeindu-l ca să scrie pe hârtie: Deutschland über Alles! Francezilor France scrie în „Le Temps”, că sîngura cultură este aceea ce are pe un Voltair, Racine, Montaigne, Victor Hugo... Kipling face ironie în „Daily Telegraph”: „Să pierdem de-o mie de ori războiul, ne rămâne totuș: Shakespeare și egemonia lui va fi veșnică... Să fie îmbrăcată toată lumea în uniformă cu galoane de aur a kaiserului, Don Juan va fi al nostru pentru totdeauna, grație Kainului lui Byron...”

Fiecare națiune mare, își scuză păcatele și slăbiciunile cu oamenii săi mari... Vandalismul și barbaria războiului este imunizat prin

versurile lui Goethe, Alfred de Musset, Byron... Și poate chiar pe Ruși îi iertăm dacă ne ducem aminte că și dâșii au dat ceva culturai omenești, pe un Dostoiewski, Pușchin, Turghenieff, Tolstoi, Leonida Andreiew... O, ce noroc pentru Belgieni, că trăiește Maeterlinck și Verhaeren.

Niciodată n'au fost momentele atât de sincere pentru noi Români, ca să binecuvântăm memoria marilor noștri gânditori... Renaissance al nostru se prepară acum... În bursa culturală a Europei valorile noastre, n'au fost nici odată notate... Pe noi, orientalismul nemeritat și levantismul mincinos al celor, ce nu au vrut să recunoască marile calități ale neamului nostru, ne-a aruncat într'o negură fantastică. Despre noi se vorbea ca despre curiozități în Europa. La București veneau „creatorii” noștri, și în țară învingeri strălucite, o operă eroică, ... care strălucind în publica belimbrohiadele ridicole despre „Romani” — și un articol, apărut în cutare „Revue” ori „Zeitung” în care se lauda sistematic tot una și aceeaș persoană, făcea tură de glorie în publicistica română.

...Foarte încet s'a deșteptat interesul Europei față cu noi Români. Înzadar am avut atâția prieteni în presa străină, înzadar scriese zeci de ani în ziarele parisiene doamna Elena Vacarescu, în ziarele din Berlin generalul Bengescu, în zadar își publicau savanții

noștri operele la editorii mari din străinătate, un interes mondial față cu noi, Români, n'a fost niciodată...

Războiul, cu proporțiile uriașe a străbătut până la noi. Purtarea eroică a soldaților Români din Transilvania a entuziasmat întreaga suflare latină, și prudența României, maturitatea sa politică, intelectualitatea, cari conduce destinul unei țări fericite, a deșteptat interesul simpatiei al Europei. Nu mai trebuesc cărți de propagandă, autori străini, campanii de presă susținute cu abilitate, cântăreți români cari să pribegescă din București până la Buenos-Ayres, ca să poarte cuvântul românesc, nu ne mai trebuesc milogiri, audiențe în anticamere regale, ploconeli ridicole în fața diplomației răutăcioase, elementul românesc ș'a câștigat prestigiul național prin strălucitoarele fapte ale istoriei moderne, fapte, cari destăinuiesc că înfăptuitorii lor nu pot fi decât popor cult și mare, pe care împrejurări maștere, l'au silit ca să-și trăiască zilele în exilul lui Klythias...

Să ne aducem aminte că în viața noastră, viața pentru cultura românească.

Incontestabil pentru naționalismul românesc Alecsandri a însemnat mai mult decât un mare poet... Opera lui Alecsandri isvorită din suflul poetic al poporului, a apărut pe orizontul literar, când limba și cultura românească era gătuată de ortodoxismul ciocolor fanarioți. Primele versuri ale lui Alecsandri, primele mărturii ale conștiinței naționale, au sosit după o secetă intelectuală, ca să reîmprospăteze seva trudită a neamului românesc. Făr' de Alecsandri n'am avea astăzi po-

Cântecul gintei latine.

Latina gintă e regină
 Intr'ale lumii ginte mari.
 Ea poartă-n frunte-o stea divină
 Lucind prin timpul seculari.
 Menirea ei tot înainte
 Măreț îndreaptă pașii săi;
 Ea merge 'n capul altor ginte
 Vărsând lumină 'n urma ei.

Latina gintă-i o virgină
 Cu farmec dulce răpitor;
 Străinu-'n cale i se 'nchină
 Și pe genunchi cade cu dor.
 Frumoasă, vie, zimbitoare
 Sub cer senin, în aer cald,
 Ea se ogîndă 'n splendid soare,
 Se scaldă 'n mare de smarald.

Latina gintă are parte
 De-ale pământului comori,
 Și mult voios ea le împarte
 Cu celelalte-a ei surori.
 Dar e teribilă 'n mânle,
 Când brațul său liberator
 Lovește 'n cruda tiranie
 Și luptă pentru-al său onor.

În ziua cea de judecată
 Când față 'n cer cu Domnul sfânt

Latina gintă a fi întrebată:
 „Ce-ai făcut p'acest pământ?”
 Ea va răspunde sus și tare:
 „O Doamne 'n lume cât am stat,
 În ochii săi plini de admirație
 Pe tine te-am reprezentat!”

V. ALECSANDRI.

Regalitatea literară a lui Vasile Alecsandri.

De: N. Iorga.

Dintre scriitorii români contemporani mai tineri erau mulți cari aveau însușiri superioare acelorale lui Alecsandri. Ca inspirație și putere poetică fără îndoială că Grigore Alexandrescu, un vizionar în ceasurile lui cele mari, îi e superior; spiritul caustic al aceluiaș poet, ceva mai vechiu, nu l-a avut Alecsandri niciodată. Donici are mai mult simț al limbii, mai multă mlădiere și familiaritate plăcută; versul lui elastic nu chiamă critica prin greșeli de ritm ori prin forme silite ale graiului. Boliac, Rosetti au mai multe idei și credinți mai puternice. Negruzzi nu împarte cu nimeni discreția elegantă. Cultura lui Asachi era nemăsurat mai mare și

mai adevărată decât a tânărului laureat prin voința nației. Umorul lui Eliad, pe care nu l-a atins nici unul dintre contemporani, nu vine niciodată pe buzele acestui poet nou. Deci: nici idee poetică, nici simțire puternică, nici răsnet al unei vaste culturi, nici spirit ales și, vom adăugi, nici închipuire — care lipsește, de alminterea, mai tuturor scriitorilor noștri din acest timp — nu deosebesc mai ales pe Alecsandri.

Și, cu toate acestea, el e, fără îndoială, cel dintâi poet, cel dintâi scriitor al nostru de pe atunci. Nu numai cel dintâi poet, ci, cu toate lipsurile unei proze adesea lăncede și fără acele legături dibace ce-i dau uneori o valoare pe care poezia n'o poate ajunge, e cel dintâi scriitor în toată întregimea înțeleșului. Contemporanii nu se înșelau când proclamau aceasta.

Regalitatea literară a lui Alecsandri se datește mai multor însușiri ale lui. Întâi el e mai mult decât toți ceilalți, scriitor. Ori unde se află, oricum se înfățișează mediul ce-l încunjură, el nu părăsește această calitate de căpetenie a lui. Viața socială nu-l ametește, cea sentimentală nu-l răpește în destul pentru a-l face să-și părăsească scrisul; politica, așa de năvălitoare în acel timp, cum e totdeauna când interesele mari ale unui popor sunt în joc și nimeni nu se poate da în lături dela datoria lui,

poranismul artistic și tot prin Alecsandri a început versul românesc să ajungă la gradul de perfecție al parnasienilor francezi. Alecsandri a fost Lamartine-ul nostru, dar până ce Lamartine se putea bizui pe o limbă desăvârșită ciselată dela evul mediu, Alecsandri a trebuit să formeze limba poporano-artistică, eliminând influințele molipsitoare ale latinismului catolic și ale levantismului fanariot... Ce uriașă depărtare dela Bolliac până la Alecsandri, și dela Alecsandri până la Coșbuc...

Un popor, care are gânditori mari nu-și periclitează niciodată existența etnică. Roma este moartă, dar pe Horaț îl avem și astăzi. Ruinele din Termopyle sunt de mult ale trecutului — și pe Omer nu-l putem uita... Popoarele stinse de mult, dispărute, asimilate și răslețite, sunt „condensate” în opera unui mare gânditor... Un poet al unei națiuni este însăși națiunea, căci adevăratul naționalism există numai în cultura unui neam... Un Byron este: Anglia, și de mii de ori să dispară crinul albastru de pe sceptrul Mariei Stuart, un Shakespeare va fi totdeauna: geniul englez. Un Molière este Franța și adevăratul imperiu al Rușilor nu este pe tronul Romanovilor, ci în Tolstoi... Regii mor, tronurile dispar, țările se micșorează și se măresc, căci aritmetica este logica cea mai sigură a istoriei, — dar adevărații gânditori ai națiunilor, regii cugetărei, nu mor niciodată... Tronul lor nu se clatină, împărăția lor nu se micșorează, căci este împărăția luminei, pe care lacrimile și zimbetele o țarmuresc și soarele veșnic o încălzește.

La pelerinajul ce se face în anul acesta în Mircești, se duc și fantomele soldaților noștri morți în Galizia... Și ei, au murit pentru națiunea lor, pentru a cărei fericire au dat mai mult decât li s'a cerut. Și-au dat viața... Un popor care avea pe un Alecsandri, Eminescu, Caragiale, — nu va dispărea niciodată.

Tronul lui Alecsandri nu se va clătina... El este un rege al românismului, — și împărăția lui este a luminei...

Date biografice despre V. Alecsandri.

Vasile Alecsandri, născ. la Bacău în Iulie 1821, mort la Mircești 22 August v. 1890, a fost cel mai mare poet național român și în același timp unul dintre bărbații politici fruntași, cari au contribuit la regenerarea, desvoltarea și înălțarea spiritului public, la introducerea și propășirea reformelor și a civilizației în România, luptând cu energie și cu succes pentru unirea Moldovei cu Valahia și pentru ridicarea în fața străinătății a prestigiului și a demnității noastre ca popor și ca stat. După studii mai întâi de medicină, apoi de drept, de matematică și în fine de literatură la Paris, el se întoarse către finele anului 1839 în țară, unde împreună cu C. Negri, M. Cogălniceanu, Rolla, Docan, Sturdzești și toți corifeii mișcării naționale de atunci, începu o luptă încordată împotriva domniei lui Mihaiu-Vodă Sturdza, slăvind pentru întâia oară, în versuri frumoase și într-o limbă curat românească, virtuțile poporului, dragostea de țară, vitejia strămoșilor și dorul de libertate. Viața și activitatea lui Alecsandri fură strâns legate de însăși viața poporului român, la strălucirea istoriei căruia el a contribuit timp de 50 de ani, ca bun patriot și ca poet de mare talent. În sufletul lui au fost înmănunchiate simțirile, dorurile, avânturile țării, a cărei glorie a buciemat-o, a căreia suferință a plâns-o, a căreia bunătate a cântat-o. Prima scriere românească a lui Alecsandri fu o năvelă: Buchetiera din Florența, publicată în „Dacia literară” a lui Cogălniceanu, după care urmară cântece și balade ca: Doina-Doiniță, Baba Cloanta, Andrii-Popa, Groza ș. a. cuprinse în Doine și Lăcrămioare, prima sa carte poetică, tipărită la Iași, tipografia Bermann 1852, în care se afla și Mărioara Florioara, minunata legendă în formă populară.

În același timp cătreera Moldova, aduna din gura vâraților, din cântecile țătarilor, din poveștile bătrânilor, horile, cântecele haiducești și doinele populare, pe cari mai târziu avea să le dea la lumină sub titlul de „Poeziile populare ale Românilor” închinându-le Doamnei Elena Cuza. (I vol. în 8°, VIII și 416 pag. București, tip. Lucr. asociați 1865). Inceputurile Teatrului Național din Iași tot el le însufleți și le susțină, scriind comedii și drame cu subiecte luate din viața și din societatea română, biciuind viciile, batjocorind deprinderile învechite și creiând tipuri, din cari Cicoana Chirița și lorgu dela Sadagura au rămas și până acum modele vii și adevărate ale provincialilor de pe acele timpuri. Ajutat de celebrul actor Mateiu Millo el pune în scenă mai multe figuri contemporane ca Barbu Lăntarul, Paracliserul, Mama Anghelușă, Clevetici, Surugiul, Covrigarul și mai cu seamă pe Evreul și pe Grecul din „Lipitorile satelor din Moldova”, un fel de galerie în carne și în oase, menită a arăta viitorimei

ce fel era lumea în trecut, ce prejudecări au trebuit combătute, ce schimbări au fost de introdus pentru ca să se primenească aerul și năravurile, în cari trăiseră cu toții până atunci. Ideea aceasta de a statornici prin figuri vii caracterul, portul, cuvântarea, îndeletnicirile orășenilor, breslașilor, slujbașilor precum și pe ale boierilor și ale sătenilor muncitori, preocupă cu deosebire pe Alecsandri, care voia în mijlocul prefacerilor atât de repezi, prin care trecea societatea noastră, să scape, ce i se părea mai vrednic de păstrat urmașilor, din întunerecul uitării sau al indiferenței obștești. Scopul nu și-l'a putut atinge, fie din lipsă de îndemn, fie că viața lui fu lungă vreme zdruncinată — din seninătatea ei poetică, — de preocupările și luptele politice. Alecsandri, care nicăiri nu se găsea mai fericit decât în casa lui dela Mircești, în fața „luncei” lui iubite și a Siretului, purtător de tot felul de doine poetice, Alecsandri, care avea un cult pentru pământul și soarele țării lui, fu, cu toate acestea, un călător pasionat, și o bună parte a tinereții și-o petrecu, se poate zice, pe drumuri. Impresiunile plăcute, împrejurările interesante, simțirile calde ce-l însuflețiră călcând pământul Franței iubite, al Spaniei mândre, al Africei arzătoare, al Italiei poetice, în sinul căreia petrecu el vremea cea mai dulce a tinereții, ni le-a revărsat în versuri fragede, mlădioase, pline de focul iubirei și al entuziasmului unei inime duioase. Generozitatea înaltelor gândiri și a patriotismului gelos de soarta neamului său, îl mișcă în fața cruntelor priveliști ale ruinelor Sebastopolei, iar pe malurile Bosforului, unde în odihna de veci așezase el ființa inimei lui scumpă, sdrobotă în floarea vârstei, ne-a adus acea tainic melancolie, ce de atunci și până la sfârșitul vieții avea să tresară în toate cântecile lui.

Alecsandri, deși aruncat de tânăr în vârtejul luptei politice, deși prin pozițiunea sa în societate, prin farmecul talentului și prin energia sa pururea îndemnătoare la patriotice făpturi, ocupa un loc întâietor printre bărbații întemeietori ai statului român, totuși politica de partide, politică lipsită de țeluri înalte sau de roade folositoare binelui și mărireii poporului, pe care l'a iubit cu aceeași înfocată patimă, cu care iubea natura și iubea soarele, nu aveau darul de a-i mulțumi nici inima nici mintea. Lipsit de prejudeții, însuflețit de iubire de țară înfocată și statornică, cinstit, pe cât era de zelos și de stăruitor în treburile publice, amic devotat și sigur, tovarăș viu și spiritual, el avea să se urce cu capul sus și cu fruntea senină până la treptele cele mai înalte ale scării sociale. Ministru al afacerilor străine pe timpul căimăcămiei lui St. Catargiu, B. Sturdza și A. Panu (1858), ministru la același departament al lui Cuza-Vodă, în mai multe rânduri deputat, senator, v.-presedinte al camerei deputaților, trimis în misiune politică extraordinară pe lângă împăratul Napoleon, regele Victor Emanuel și guvernul Marii Britanii de ami-

politica nu-l stăpânește deplin, — între altele, și pentru că el era prea superficial ca o credință să i se poată înrădăcina adânc în suflet și pentru că era prea comod ca lupta să-l târască în vârtejul ei sălbatec.

Apoi tocmai pentru că personalitatea lui nu era hotărâtă în de ajuns, pentru că un sistem de idei nu însuflețea scrisul său, pentru că nu-și recunoștea chemarea de a înnoi, într'un sens care să rămâie neschimbat, — el era mai în stare decât oricine să urmeze vremea. A fost idilic, sentimental, ușor romantic, satiric, puțin revoluționar, pe rând, după cum cerea societatea în mijlocul căreia trăia, nu ca un critic aspru, ori ca un îndreptător fără cruțare, ori, în sfârșit, ca un singuratec, mulțumit cu intimitatea bogată și originală a sufletului său, ci spre a o reprezenta, a o îndemna pe cale, a o mângăia ușor pentru ostenele pe cari nu i le impuse el. Iubind pe Alecsandri, această clasă boerească, și mai bună și mai rea decât reputația ei, se iubea pe sine.

Și, în sfârșit, scrisul spornic, ușor al lui Alecsandri, care se juca elegant cu versul ce venia totdeauna la chemarea lui oricât de deasă, nu se mărginea la un singur domeniu literar. Originalitatea lui mai ștearsă, puterea lui poe-

tică mai slabă nu-l legau pe viață de un singur gen; fără a fi cel dintâi în lirică, în epică, în satiră, în fabulă, în descrierea de călătorie, în critică, în teatru, el se întâlnea pe rând în toate aceste domenii, și, fără să fi inovat în vre-unul, el ajunse pe încetul, — prin dispariția treptată a acelor bătrâni, prin dezertarea, din oboseală, din desgust, din lipsă de caracter, a celorlalți, cari nu erau în stare a da un lucru continuu, făcut cu stăruință, — și rămase pretutindeni în locul întâiu.

Iar pentru că într'insul se adunau însușirile literare tinere, pe cari știuse a le prinde cu o minunată receptivitate, Alecsandri putu transmite unei noi generații de scriitori, nu numai influența sa, ci o întreagă tradiție, în concepție și formă.

Intors în țară încă din 1854, tămăduit de lunga lui iubire, care-l trimisese pe mult timp sub ceruri atât de străine, Alecsandri, care se găsea deodată în curentul politic nou creat de evacuarea principatelor de către Ruși și de așteptarea rezultatului războiului Crimeii, care nu putea să se încheie decât cu triumful puterilor apusene și, deci, cu al libertății și naționalității românești, se hotărăște a începe din nou lupta culturală pusă în serviciul aspirații-

lor politice ale neamului. Vechiul lui plan, pe care-l împărțăia odată lui Bălcescu, de a deschide o nouă revistă, era să fie adus acum la îndeplinire.

Ca un prevăzător al celor mai apropiate și mai firești schimbări politice, — dintre luptătorii pentru aducerea lor la îndeplinire fără zăbavă, Alecsandri invoca în titlul revistei sale, după cincisprezece ani de activitate literară, deosebit de rodnică și innoitoare a sufletelor, „România”, Țara Românească unită sub raportul politic, pe care în câțiva ani era s'o vadă. Dar în numirea revistei celei noi se cuprindea mai mult; și visul aici își avea partea lui: această „România”, pe care Alecsandri o cântase în 1848, și pentru Ardelenii cari-și cereau o viață națională, și pentru Bucovenieni cari prindeau a se simți iarăș Români, n'aveau numai decât hotarele celor două principate. Numele ei era pentru Alecsandri, ca și pentru aceia cari l-au dat, din acest motiv și nu pentru că principatul muntean se numia „România”, Principatelor-Unite, — și el trebuia să fie, mai ales, pentru cei ce erau să urmeze, — amintirea datoriei lor supreme față de neamul sfâșiat prin vitregia vremilor, dar și prin păcatele înaintașilor.

(Ist. lit. rom. sec. XIX.)

cul și Domnitorul său Alexandru Ioan I. el știu în tot locul și întotdeauna să-și îndeplinească datoria cu sfințenie și să undească cât mai multe foloase pentru țară, din ori ce însărcinare publică, ce i-a fost încredințată. De aceea numele lui se găsește cu dragoste asociat la toate marile acte ale constituirii sau neatârării statului român.

Cu toate acestea, om cu idealuri înalte și cu ambițiuni impersonale, caracter neatins de patimile, ce înveninează ori derapă pe cei buni, el își întorcea mai bucuros sufletul către poezie, căreia îi încredința bucuriile și durerile, dorurile și avânturile, de cari era cuprins, dând astfel viață nu numai la ce simțea, ce vedea și ce auzea el, dar luminând pare că și întunecimile inimii și talmăcind cu drag tainele nepipăite ale fapturii. Cu dânsul iarba, luncile, isvorul, florile, vântul, pasările, gândacii, fluturii cântă, vorbesc, plâng, suferă și visează. Sentimentul naturei ca și sentimentul iubirii, al patriotismului și al ridicolului (în teatrul său) sunt cele patru mari coarde ale lirei lui poetice, care a răsunat „la orice adiere, ce s'a putut deștepta din mișcarea poporului nostru”. Dacă urmărim în desfășurarea lui acest talent atât de complex, în care a vibrat toată inima și s'a manifestat toată mișcarea compatrioților săi în timp de 50 de ani, rămânem, cu drept cuvânt, uimiți de bogăția isvoarelor și de simplitatea mijloacelor, cu cari Alecsandri s'a afirmat ca poet liric, poet dramatic și ca prozator, căci o mare parte — și nu cea mai puțin însemnată a lucrărilor sale — a fost scrisă în proză.

Intr'adevăr, combinarea fericită de libertate a gândului, de măsură a formei, întrebuințarea meșesugită a cuvintelor vechi și a expresiunilor nouă, alegerea nimerită a „florilor și colorilor limbei”, precum și minunatele efecte, ce produce așezarea fiecăror la locul cuvenit, armonia îmbinării ideilor și a imaginilor, și muzica ce reiese din ritmul susținut al versului ori al frazei, au contribuit ca Alecsandri să rămână poetul simpatic și poate cel mai popular la noi.

Dealtminteri pe lângă plăcutele calități ale stilului, ceea ce trebuie să observăm la dânsul este: bogăția invențiilor și originalitatea fantaziei, iar din punctul de vedere al însușirilor morale, el revarsă în suflete simțiri nobile și generoase, căci pretutindeni amorul patriei și al libertății este înfrățit cu acea al binelui și al omeniei. Ca poet popular, liric ori dramatic, el a cântat natura cu frumusețile ei, însușirile inimii, tainele patimilor și ale vieții, frăgezimea dragostei, adevărul și avânturile sufletesti resădind în fiecare idee sau simțire o părțică a sufletului său blând, cinstit și entuziast, și dând închipuirii podoaba tinereții și căldura credinței, ce i-au rămas statornice până la capătul vieții. În Alecsandri trăiau doi oameni în același timp: patriotul și poetul, și acțiunile sale erau călăuzite când de unul, când de altul. Simțământul artistic și imboldirea arzătoare închipuirii l'au purtat prin pustiriile cu nisip și cu Beduini, pe valurile mărilor cu țărmi feerici și vedenii minunate, pe câmpii de bătaie, pretutindenea studiind, scriind, bucurându-se de viață, de căldură, de cer, de paseri în sbor, de gândurile gingase ori duiosase, și îngânându-și vremea cu torsul firului nădravăn al povestirilor sale totdeauna calde și interesante. În țară îl vedem alergând fără de preget intru propagarea bunelor principii, intru pregătirea lucrărilor, din cari răsări unirea, alegerea comună a lui Cuza, propășirea și mărirea crescândă a patriei, gânditor preocupat de combinări politice, răsfoind și talmăcind înțelepciunea legii, și fulgerând, cu pana muiată în sângele inimii sale rănite, pe dușmanii dinlăuntru și din afară ai țării. Iată pentru ce alegerea la 1866 a unui principe străin, fiind consfințirea uneia dintre dorințele de căpetenie ale divanului ad-hoc, Alecsandri fu printre cei dintâi, care aclama suirea lui Carol I pe tronul României. Raporturile sale cu Coroana deveniră cordiale, și nu simția fericire mai senină decât aceea de a petrece câțeva vreme lângă Suveranii noștri la București și mai ales la Sinaia. Astfel Carmen Sylva, cunoscându-l mai deaproape, îl iubi din ce în ce mai mult, devenind muza lui inspiratoare, care-i lărgi orizontul privirii și-i deschise necontenit altele nouă, îi dădu minții aripi neobosite și-i încălzi simțirea prin minunatul ei „înșiră-te mărgărite”, al poveștilor, ce-i șoptea Pelesul, și harfele cântându-i duiosase și răpi-

toare melodii. Sub înfrăuirea glasului ei molcom și dulce, a ochilor ei ispititori de gânduri mărete, cântă el pe Oștenii noștri, duși „cu Dzeu și cu voie bună” peste Dunăre să cucerească neatârarea țării. Legendele lui, pline de farmecul tinereții, al dragostei și al vitejiei, străluciră sub haină mai mândră, iar pe scenă Legenda lui Despot, Fântâna Blanduziei, Ovidiu, desvâliră lumii, cu admirațiune purtată către poetul ei iubit, că lui Alecsandri vârsta, trecând pe deasupra capului lui albit, nu-i micșora nici căldura inimii, nici puterea și frăgezimea inspirațiunii.

Lucrarea poetică și dramatică ce ne-a lăsat este foarte voluminoasă. o parte numai, deși cea mai mare fu publicată de librăria Soccec din București în anul 1875, sub titlul de Opere complete în IX vol., cuprinzând poezii, proză și teatru. Așa poeziile sunt cuprinse în vol. I. sub numele de: Doine, Lăcrămioare, Suvénire (1842—1852), 67 de bucăți în 242 pag. Vol. II. Mărgăritarele (1852—1862), 46 de buc. în 193 pag. Vol. III. Pasteluri, Varia și Legendă dela 1862 înainte, 91 de buc. în 324 pag. Vol. IX. Legende nouă, Ostașii noștri, La Turnu-Măgurele, 26 de buc. în 150 pag. Proza: (nuvele, schițe, biografii) 1 vol. Teatru: Canț. comice, Doi morți vii, Iorgu dela Sadagura, Kir Zuliaride, Cinel-Cinel, Coroana lui Ștefan cel mare, Arvinte și Pepelea (feerie), Sgârcitul risipitor, Rusaliile, Florin și Florica, Boerii și Ciocoi, Lipitorile satelor, Concina, Ginerile lui Haji-Petcu (localizarea piesei lui Emile Augier „Le Gendre de Mr. Poirier”), Drumul de fer, Despot Vodă (dramă), Fântâna Blanduziei (comedie antică), Ovidiu (dramă antică), 4 volume. Adăugăm la acestea vol. poeziilor pop. ale Românilor, pomenit mai sus, și multime de alte lucrări până acum nedate la tipar, plus o corespondență privată între dânsul și Ioan Ghița, amicul lui de tinerețe, întreținută timp de 40 de ani neîntrerupt, care acum se află în biblioteca Academiei române și numără peste 1500 de scrisori legate în 5 volume. Cele mai multe scrieri ale lui Alecsandri au fost publicate în „Convorbiri literare”.

În anul 1878 „Societatea pentru studiul limbilor romanice” din Montpellier institui un premiu pentru autorul celei mai bune poezii asupra „Cântecului Latinului sau al Gintei Latine”, în scop de a-l pune în muzică, și traducându-l în toate idiomele romane, să-l imprăștie în lumea latină. Se trimiseră poezii din toate părțile locuite de Latini, dar comitetul serbărilor recunoscu că poezia lui Alecsandri îndeplinea singură condițiunile concursului. Pusă în muzică de Marchetti (Roma) ea fu cântată în ziua de 10 (22) Maiu 1878 la Montpellier, în fața unui public de 60.000 de auditori. Alecsandri fu sărbătorit ca un rege.

În anii din urmă ai vieții sale Alecsandri a ocupat postul de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. regelui Carol la Paris. El era membru al Academiei române încă dela 1867, data înființării ei. Alecsandri era însurat și a avut o singură copilă, azi soția dlui G. Bogdan. Orașul Bacău, locul de naștere al poetului, i-a ridicat anul acesta în grădina publică un monument purtând bustul lui turnat în bronz la Paris, opera sculptorului român Hegel. În București și în Iași câte o uliță poartă numele lui Vasile Alexandri, iar în aula Academiei române, deasupra biroului prezidențial, se află portretul lui în mărime naturală, opera pictorului Bertin din Paris, dăruite de M. S. regina Elisabeta (Carmen Sylva). (D. C. O.)

(Enc. Rom.)

Teatrul lui Alecsandri.

Cele mai multe și mai însemnate însă dintre scrierile teatrale pe cari le alcătuiește Alecsandri cam în pripă cu începutul după domnia lui Cuza-Vodă, dau înfățișarea cea nouă a unei societăți care prin fapta, nu totdeauna bine chibzuită și cu urmări norocoase, a generației sale, ajunse a fi cu totul deosebită de lumea pe care el o apucase, o desprețuise și o ridiculizase la 1840. Cu intenții polemice, — căci multe nu-i plac lui în nouăle moravuri, și neplăcerea lui nu înțelege s'o fie numai pentru dânsul —, poetul satiric caută să arăte spectatorilor caracterul vrednic de batjocură ori de

ură al unora din tipurile cele nouă, tot mai multe la număr, și să trezească puțină duiosie pentru alte tipuri, pe cari odată tot el le atacase, înțelegându-le rău, și care acum, când se duc, se înalță, se idealizează pentru dânsul.

Astfel atitudinea lui față de marea schimbare ce se grăbește către desăvârșirea ei, înălțurând fără milă pe învinși și puind pe învingători în lumina tare a timpului, care face să se vadă toate lipsurile și petele, nu e deosebită de a lui Rusu, care plângea pe pragul unei lumi pe care tot el voise s'o părăsească și spre care orice întoarcere e acuma cu neputință. Era clipa de oboseală, de nemulțumire cu toate rezultatele, de neîncredere în sine, care vine în toate prefacerile cele mari ale societăților omenesti. Dar era, pe lângă aceasta, și clipa serioasă, gravă a recunoașterii greșelii celei mari ce se face de oricine, în conducerea unui popor, aude numai glasul tare, sigur, al rațiunii, se întărește de exemplul acelorași fapte, îndeplinite aiurea, dar uită că a desrădăcina o nație din datina ei, fie și pentru a o pune într'un teren mai bun, aduce vestejirea, tânjirea ei îndelungată și o face să rămâie în urma altor nații, cari, ele și-au păstrat legăturile hrănitoare cu tradiția lor națională.

O întreagă lume, o vreme întreagă se oglindesc în scrisul pentru teatru al lui Alecsandri din acest timp. În sate, el nu mai vede acum numai pe fetele frumoase ca zânele și pe flăcăii de potrivea lor, în ele nu mai aude cântecele singure, chiuiturile de horă, vioara lăutarilor, glumele și urările; nu mai sunt acum la el țărani cari-și vântură căciulile în băț de bucuria unei vieți lipsite de toate grijile, nici țărancele care-și torc din fuior îngânând un cântec, pe când dela fereastră le pândesc râvnitorii, cei cu gânduri bune și cei cu gânduri rele. Aceste tipuri, firește, nu le poate părăsi îndată zugrăvitorul lor sentimental și idilic: totdeauna vor fi săteni și sătence din aceștia. Dar vor fi și de alții, incurcați, zăpăciți de formele nouă, pe cari nu le cunosc și nu le pot deprinde, împovărați de sarcinile pe cari statul cel nou le pune pe umerii lor și de datoriile pe cari sunt siliți a le face pentru a-și duce mai departe un biet trai năcăjit, și pe lângă dânsii se vor ivi în noua serie de piese țărănești a lui Alecsandri toți parasiții, serioși și neseioși, comici și tragici, ai satelor din era nouă, pe care luptătorii ce încărunțiseră până în ceasul biruinții nu le visaseră astfel.

Intr'o scrisoare din 26 Octomvrie 1860, Alecsandri arăta¹⁾ că în două săptămâni, „după cincisprezece zile de friguri de muncă”, a înzestrat teatrul lui Millo cu drama în cinci acte Lipitorile satelor, cu alta în patru acte, Zgârcitul risipitor, cu Satul lui Cremene — nepublicată, într'un act, și cu două cantonete²⁾. „Lipitorile satelor” e singura din aceste piese care ne privește deocamdată, dar încă din acest an, 1860, Alecsandri mai isprăvisse, din ciclul său de scene sătești, Rusaliile.

Intriga din amândouă n'are însemnătate și ea era împrumutată poate teatrului francez contemporan, pe care poetul român îl cunoștea foarte bine. De-o parte obișnuita satiră a proprietarului, arendașului, a paracliserului, acum și a dascălului de școală — nu însă și a preotului, pe care Alecsandri nu l-a schițat satiric niciodată, dovedind astfel respect față de credință și de oamenii cari, cu ori câte lipsuri personale, o reprezintă —, care umblă după femeile și fetele din sat și iese păcălit și rușinat; o notă de glumă răutăcioasă care se găsește și în literatura populară. De altă parte, înfierarea exploatarelor greci și evrei ai satelor; și iarăși Alecsandri nu face altceva decât dă formă literară unui puternic sentiment popular: dușmanii țăranelui îl înșeală, îl păgubesc, îl batjocuresc în tot felul, pentru ca la urmă pedeapsa cea mai grea să cadă asupra lor, și, pe când temnița se deschide ca să-i înghită, tânărul frumos și cinstit și fata pe care Dumnezeu a ajutat-o să iasă din toate ispitele și primejdiiile, să se înfățișeze ținându-se curat de mână pentru a primi binecuvântarea căsătoriei lor.

La orase are însă Alecsandri, mai ales în

¹⁾ Olănescu, discursul citat, p. 58.

²⁾ Cf. și, în scrisorile ce se publică în „Tribună” (Arad) ale lui Alecsandri, aceeași.

orașele muntene, care înfățișează cu mai multă trufie sigură de sine anumite ridicule, o lume întreagă de chipuri caricaturale, pe care, urându-le el le-a cules cu îngrijire și ni le-a transmis în schițe foarte asemănătoare cu originalele. Jos de tot el nu s'a uitat, din vârtejul vieții lui de om bogat, puternic, admirat, „poet laureat” al neamului, ministru, prieten personal al Domnului. În acest din urmă strat, al meșterilor și micilor negustori, înfățișați în treacăt de Orășanu, erau totuși interesante observații de făcut, și, dacă acest cerc social ar fi fost cercetat la 1860 de ochiul ager al unui scriitor de o mai înaltă valoare, el ar fi dat, fiind încă neatins de molima imitației maimuțarești după maimuțele imitatoare de sus, altceva decât caricatura prin care s'a înscris în literatură douăzeci de ani mai târziu. Din negustorie de vremea veche două tipuri s'au furisat însă în teatrul lui Alecsandri, fie și în piesa cu ideea și intriga luată din franțuzește *Ginerele lui Hagi Petcu*³⁾. (Din *Istoria literaturii românești*, sec. al XIX-lea de N. Iorga.)

Marelui naționalist Alecsandri.

E un adevăr, care nu va trece: *oamenii mari aparțin națiunii lor*. Și numai prin aceasta ei aparțin omenirii.

Orbiții chimerei cosmopolite nu văd realitatea națională, care ne înconjură. Umanitatea, ce-i alta decât cuprinsul națiunilor, cari o alcătuiesc? Dar națiunile? Ele nu au ființă decât prin individualitățile geniale, cari le reprezintă.

O fi poate supărător pentru mulțime, dar adevăr este: dintr'un punct de vedere mai înalt — ea nici un există. Cine zice națiune, înțelege energiile naționale, puterile creatoare, *sufletul* unui popor, — care nu pierе — nu materia neînsuflețită a masselor sterile, *trupul*, supus periciunei.

Printre creatorii ființei noastre în domeniul obșteștii culturi omenesti — *Vasile Alecsandri*, e unul din cei mai caracteristici. Poet, el întrupează genialitatea poporului român; și nimeni nu a pătruns mai bine sentimentalitatea lui specifică și nu a exprimat-o într'un graiu mai românesc. Bărbat de acțiune, el reprezintă aspirațiunile întregului neam pe care nimeni nu le-a apărat mai bine ca dânsul.

El e poetul *Unirei*, pe care a servit-o cu credință; omul politic înțelept care a făcut atâtea servicii țării; bardul latinității; cântărețul entuziast al vitejiei străbune reînviată — glasul elocvent al națiunii, în parlament, apărând vetrele strămoșești în contra liftelor străine cotropitoare.

Ori unde, *al nostru* a fost, Român adevărat, luptând pentru neamul său, pe care l'a iubit cu patimă. Prin aceasta a fost *mare*. Și aice, ca la toți bărbații însemnați cu cari se fălește omenirea — *naționalismul* e puterea creatoare a măririi.

Prin naționalismul său înflăcărat, el a fost aceea ce este; prin afirmarea ideii naționale, el a devenit reprezentantul poporului român, care vine astăzi să i se închine cu recunoștință.

Dar să nu uităm un lucru:

Slăvirea oamenilor mari, e împărtășirea ideilor lor.

În culmile ideale la cari a putut să se ridice, în credințele pentru cari s'a jertfit, stă măriria omului. Reprezentant al *ideii* — el trăiește și moare odată cu dânsa.

Pentru noi Alecsandri însemnează: *unire, latinitate, românism* încrezător în țaria nea-

mului, respingere hotărâtă a *străinilor*, cari tind să ne copleșească.

Slăvindu-l pe dânsul, pe calea aceasta vom trebui să-l urmăm — și numai urmându-l, îl vom slăvi.

A. C. Cuza.

Cuvântare la desvălirea statuei lui V. Alecsandri.

În Alecsandri se întrupează epoca cea mai însemnată a regenerării noastre naționale, epoca faptelor mari și a lepădării de sine pentru binele neamului. Sărbătorim astăzi reînvierea în bronz, nu numai a unui mare poet și a unui fruntaș literat, ci pe aceea a uneia din cele mai de seamă figuri ale trecutului ce ne atinge mai de aproape. Alecsandri a făcut parte din o pleiadă întreagă de suflete mari cari și-au închinat puterile, într'u propășirea țării, și el răsare din tovarășii săi, ca o stea de întâia mărime, alături de Mihail Călugăreanu, Costache Negri și cu conducătorul întregii falange, Alexandru Cuza, primul domnitor al României unite. Dacă conlucrătorii săi s'au ilustrat mai mult pe tărîmul faptelor politice, lui Alecsandri i-a fost sortit de a reînvia puterile lăuntrice ale minții, din care aceste fapte se hrănesc și isvorăsc. Pentru aceasta Dumnezeu îl înzestrăse cu darul poeziei, cu darul întru-pării cugetării în icoane; cu darul de a face să pătrundă în spirit, odată ca ideea, și căldura învietoare a simțământului. Și acest dar îi înseamnă un loc aparte în conlucrarea spre opera comună, prin faptul că, pe când, la marii săi emuli, a rămas numai faptele săvârșite, iar mijloacele pentru a lor îndeplinire au dispărut, la Alecsandri, pe lângă fapte, au rămas și mijloacele, încorporate în neperitoare plăzmuiri poetice.

Alecsandri este deci de două ori mare: mai întâi, fiindcă a pus umărul la ridicarea poporului român din întunerec către lumină, din sclăvie către libertate, din barbarie către civilizație; al doilea fiindcă, pentru a-și îndeplini menirea, a intrat în câmpul poeziei, plăzmuiri de o neîntrecută frumusețe care vor rămânea de-a pururi, ca să bucure și să desfășoare generațiunile ce se vor perinda în cursul viitorului.

Alecsandri, ca toți bărbații mai de seamă ai timpului său, își desăvârșise cultura, în Apusul Europei, și anume în centrul lumii civilizate, strălucitorul Paris. Dar minte mare cum era el, nu se lăsă a fi orbit de prea marea lumină ce isvorăia din acel soare intelectual, și el nu uită niciodată că este și trebuie să rămâie Român; că rolul său este de a întrebuița cultura ce o dobândise, la luminarea poporului din care făcea parte; că dacă erau multe de îndreptat în țara lui de baștină, erau și lucruri ce trebuiau respectate, ca bune și vechi obiceiuri. De aceea și vedem că primele lui cântări, după ce se întoarse din străinătate, nu sunt imitațiuni de ale poezilor francezi, ci sunt toate croite după calapodul național. Această tendință a lui Alecsandri se manifestă în curând într'un chip mai rostit, în alegerea cântecelor populare românești. Alecsandri era înainte de toate un poet poporan, cu deosebire însă că, în loc de a fi înzestrat numai cu darul sfânt al cântării, mai era și polt în cuget și rafinat în simțiri. El prelucra deci nestimatele găsite în gura poporului, le desăvârșea și le dădu forma, cea mai încântătoare. Nu se poate pune lui Alecsandri măsura pe care unele minți înguste caută să i-o aplice, criticându-l asupra modului cum înțelege să reproducă folklorul românesc. Alecsandri n'a vrut numai să culeagă odoarele cugetării și a simțirii și inimei lui, în care bătea cu cea mai mare putere pulsul vieții și a simțirii naționale, el recântă toate creațiunile populare, precum le recântase fiecare poet poporan prin mîntea cărui ele trecuse; atîta numai că acum, lacul fiind mai mare și mai adînc, fundele se împelzau mai mult, și puteau reflecta mai clar și mai puternic lumea înstelată ce se oglindea în ele.

Dacă Alecsandri însă se apropie așa de mult de popor, chiar dela primele începuturi ale activității sale, este că inima și firea lui îl trăgea către întregul din care făcea parte; și de aceea pe lângă răsunetul cel mare al gândului poporului în vasta lui inteligență, Alecsandri înțelegea să pună în slujba acestuia toate puterile creatoare, cu care natura îl înzestrăse cu atîta dărnicie, și să nu părăsească nici un moment rolul încredințat lui de soartă, de a fi apărătorul culturai, a limbii și a cugetului poporan.

Din vremurile vechi rămăsese o sumă de rele, o sumă de apucături vrednice de răs, de care trebuia

desbărat poporul românesc care năzuia către civilizație. Alecsandri aplică arma mușcătoare a satirei îmbrăcată în forma cea mai la îndemîna tuturor, cea a teatrului pentru a ucide prin ridicol toate elementele putredale societății. Așa luară ființă plăzmuirile scenice ale lui Alecsandri, cu care el hrăni mult timp teatrul românesc, condus chiar cîtva timp și de înțeleapta direcțiune. Dar Alecsandri nu era extrem în nimic, o minte din cele mai bine cumpenite. El nu depășea măsura când lovia în apucăturile greșite și unite, știu să facă totdeauna deosebirea între aceste apucături și bunele și sfintele obiceiuri rămase dela străbuni. În *Iorgu dela Sadagura*, el biciuiește tocmai pe tinerii cari, întorcându-se din străinătate, nu mai respectă nimic; disprețuiesc neam, țară și totul, fiindcă nu s'au sămănăsan nu erau la înălțimea modelului de imitat.

Dacă însă primele lucrări teatrale ale lui Alecsandri aveau mai mult caracterul moralizator, acel al ultimelor sale plăzmuiri în acest gen, *Despot Vodă*, *Fântă Blanduziei* și *Ovid*, reînviind pe scenă figuri din trecut, intrau în cercul activității sale de căpetenie pe tărîmul poetic, acel al înălțării sufletului, prin evadarea fermecătoare a ceea ce a fost.

Tot la înălțarea neamului a tins și activitatea politică a lui Alecsandri, desfășurată mai ales la începutul domniei lui Alexandru Cuza, atunci când era nevoie de neapărată recunoaștere a îndoitei alegeri domnitorului în Moldova și în Muntenia, alegere prin care Românii călcau în chip vădit Convenția de Paris, actul de naștere al naționalității lor. Cu cîtă dibăcie și cîtă căldură apăra poetul, acest mare, acest uriaș interes, fără de sprijinirea cărui, România de astăzi nu ar exista, precum nu poate să se mențină un tur înalt dela temelie cărui ar lipsi dintr'o parte un bloc de piatră. Cum știu el să placă lui Napoleon III, lui Malmesbury și lui Cavour; și cu toate că interesul Franței, ale Angliei, atrase de Napoleon în cercul politicii lui, și ale Italiei, doritoare ca însaș de unire împingeau pe reprezentanții celor trei țări la o plecare simpatică către purtarea poporului român, totuși nu mai puțin adevărat că și rolul trimisului lui Cuza, Vasile Alecsandri, fu mare și minunat, căci știu să se folosească de aceste simpatii și să le întoarcă deplin în folosul țării lui, încît obțină mai mult încă decât stăpînii lumii erau plecați să încuviințeze.

Deși însemnată, nu pe acțiunea lui diplomatică se razimă nemurirea lui Alecsandri, ci pe cealaltă parte a activității lui, datorită geniului poetic.

Aici Alecsandri, poetul, a scos din bogata lui minte și din arzătorul foc al simțirii lui cu care topia metalul cel prețios al limbii, niște plăzmuiri ce vor trăi atîta pe pămînt, cît timp limba românească va fi una din coardele instrumentului melodios al graiului lui omenire.

Ca toți poezii, Alecsandri a cântat durerile și bucuriile inimei lui; și aceste cântări întrupează o gingășie și o frumusețe de rostire, o delicateță de simțire ce fac din ele neprețuite mărgăritare. Dar tot el, și nu ca toți poezii, a consfințit cea mai mare parte din lucrarea lui poetică, tot înălțării neamului, cântându-trecutul și reînviind închipuirile poporului în icoane mult mai puternice decât acele făurite de el. Alecsandri a străbătut câmpul legendelor istorice ale Românilor și a încheșat în versuri neperitoare puternice și vitejele lor figuri; a căutat să reînvie mândria originii noastre romane, cântând *Sentinela română* și aducând pe scenă figurile atît de dulci și de ademenitoare a Getei și ale lui Orațiu și Ovid; a apropiat de noi iarăș timpurile de virtuți militare, de nespui jertfire pentru binele obștesc și apărarea moșiei, însemnate prin luptele noastre cele vechi cu Polonii, Tătarii, Ungurii și Turcii. A căutat într'un cuvânt să-și pue lira în slujba neamului, ca un ridicător puternic al simțirii lui, spre a-l rechema la mândrie și vrednicia de sine; spre a face să scapere în el scînteia dătătoare de viață a propășirii; spre a-l aduce la conștiința de sine și la îndeplinirea rolului pe care Dumnezeu l-a dat popoarelor alese ce le-au presurat ici-colea pe pămînt.

Și Alecsandri s'a născut și a trăit într'un timp când lucrarea lui trebuia să rodească, timp fericit și care foarte rar numai se arată în cursul treburilor lumesti. El a trăit în una din acele scurte clipe din viața popoarelor, când deșteptându-se în ele simțământul păstrării speciei, ele înăbușă egoismul și pornirile interesate ale individului; când glasul cel mare al neamului acopere vocile acelor ce-l alcătuiesc, cum acopere vuetul cel puternic al oceanului clăpocitul fiecăruia din valurile sale. Era un timp minunat, acela în care fu dat lui Alecsandri să cante și să îndemne. Purtat de un puternic curent către propășire în toate ramurile, poporul român era gata la toate jertfele, numai ca acest

³⁾ „Le gendre de Mr. Poirier”.

atutitor curent să isbândească. Alecsandri a putut săge cu deplină dezvoltare a strălucitei lui minți cei doi poli ai vieții noastre politice, anul 1848 cu începerea reînvierii și anul 1878 cu apogeul ei, și în acești treizeci de ani cari încheagă cea mai frumoasă pagină din istoria neamului românesc, lira lui stătu vecinic încordată, vecinic la pândă, pentru a întări simțirile și a înviora inimile.

Așa în 1848 el ridică, odată cu Mureșanu în Ardeal, glasul pentru a evoca **Deșteptarea României**; în 1857 el cântă **Hora Unirei** care răspândește ideea mântuitoare de neam până în ultimele unghere ale țărilor române la auzul cuvintelor înaripate, însoțite de glasul vioarelor și de topotele picioarelor. Și în sfârșit, la capătul lungii sale cariere, atunci când puterile corpului începând să se retragă, viața minții se întărește și strălucește un moment mai tare ca totdeauna, i-a fost dat să încoarde lira lui o ultimă dată, acuma însă cu strune de oțel, pentru a cânta războiul și pentru a sărbători vitejia actuală a poporului, pe care el o văzuse isvorând atât de mănoasă în veacurile trecute. Aci lirica lui Alecsandri își ajunge culmea, și rar a răsunat accente așa de convinse și așa de convingătoare, așa de aprinse și așa de dătătoare de scântei, ca acele cu cari el cântă pe vitejii săi Români.

Dacă se poate vorbi de fericire în lumea pământului, apoi Alecsandri a atins pe cea mai înaltă, întru cât el putu împlini până la bătrânețe menirea pusă lui de soartă din primii ani ai tinereții, plătindu-și astfel datoria către poporul ce l-a născut, datorie contractată prin zămislirea geniului în creierul lui și a nobleței de simțire în inima lui.

Și acuma noi cari ne-am adunat aici pentru a sărbători amintirea marelui bărbat fixându-i în bronz metalic chipul peritor, după cum în bronzul inimilor e săpată icoana neperitoare a marelui său suflet — ne plătim și noi o datorie către unul din părinții neamului românesc.

A. D. Xenopl.

Influența lui Alecsandri în Bucovina

Alecsandri! Că a fost mare, o dovedește puterea prin care s'a impus în sufletul Românilor din toate părțile. Nici unul din poeții noștri nu a străbătut atât de adânc în toate păturile sociale, nu a prins așa de sănătoase rădăcini, și nu a fost atât de iubit ca Alecsandri, — pentru că el singur a iubit așa de mult poporul, pătrunzându-i până în alunzime ființa, încât s'a făcut una cu el.

„Doine și lăcrămioare!” Cât de bine le-a priceput și imbinat: căci doină fără lacrimi nu poate fi. Amândouă izbucnesc deodată, din sufletul neamului nostru obidit. Doina și lăcrămioara sunt emblemele poporului nostru.

Doina e cântul de jale al naturei, când dușmanii ei se reped să o dărapene de avere și de frumuseță, ca și pe Românul desmoștenit, a căruia frate e codrul, bătuit ca și el; iar lăcrămioarele sunt lacrimile Maicei Domnului, zice poporul, a maicei noastre a tuturora, a naturei, a pământului pe care trăim; de aceea ele una merg. Maica în doină își caută fiul, acea „maică bătrână, cu brâu de lână” din Miorița, plângându-și fiul moldovan. Românul se identifică cu însăși natura și se recunoaște ca fiu al ei. Acestea toate au fost întrevăzute de Alecsandri!

Cât privește influența lui Alecsandri în trecerea sa prin Bucovina, care nu se poate descrie așa pe scurt, — aceasta a fost atât de mare, cum nici nu se poate calcula, și ar fi meritul cel mai strălucit ce și-ar putea câștiga cineva, studiind cu deamănuntul și scriind tema aceasta, până se mai află câțiva din bătrânii în a căroră memorie se mai păstrează amintirile calde din trecut.

Ca folcloristă, umblând prin unele sate, uitate de lume și de Dzeu, sate răzăsești, ce astăzi sunt pe cale de a fi rusificate, am auzit, din gura bătrânelor, balade întregi, recitate din cuvânt în cuvânt după Alecsandri, sau poezii de ale lui, cum e „Român verde ca stejarul” etc. Ba o bătrână din Stănești, care nu mai știa românește, mi-a declamat cu nespuse plăcere, în o limbă stricată, bucăți de ale lui Alecsandri. Puteam ceti în fața și în ochii ei, fericirea ce simte, de a poseda niște odoare atât de prețioase. Zicea că le știe de pe la mese, de pe la petreceri.

Va să zică, atunci când limba română era

batjocorită și la mulți le era rușine să spuie că sunt Români, vine Alecsandri cu teatrul și cântecele lui, iar Românul ugit, simțindu-se mândru, față de naționalitățile celelalte, în expansiunea sa, merge cântându-le și declamându-le pe la hramuri, petreceri și afirmându-se ca Român. Astfel în momentele de grea cumpănă, printr'insul s'au simțit Români tari; el le-a dat putere, de s'au ridicat deasupra apei și au scăpat de înec.

Mai încoace, până în ziua de azi, au avut Români scriitori și poeți destui — unii mai mari — se spune decât Alecsandri; — dar cine a putut să lucreze în popor aceea ce a lucrat Alecsandri? Valurile Prutului ne încăcă și astăzi, dar unde e un Alecsandri al timpului de față, atât de senin și dulce, vesel și fecund, care să ne mântuiască de potop!?!

Căutați-l, căutați-l! Faceți-l anume, cât mai în grabă, căci ne prăpădim!

Elena Voronca.

Macedo-Români.

Lui V. Alecsandri.

Versul Tău de aur, a trezit pe Armânul dela Pind, din visul uricios al unei Idei paneleniste, în care-l scufundase hrăpitorul conștiinței noastre naționale.

Geniul Tău, scapă azi dela o peire sigură un milion de Armâni, aprinzând într'insii focul sfânt al iubirei de neam.

Azi, mai mult ca oricând, Tu rege al poeziei, ne oțelești piepturile și ne dai nespusul curaj de a primi moartea fără șovăire, din partea acelora, cari un secol întreg au supt sângele țaranului Român.

O pagină de aur în istoria Macedo-Românilor, este slabul omagiu de recunoștință ce-ți putem aduce, Tle, divinule Alecsandri, geniule neperitor!

N. Z. PAPLEACU,
student Macedo-Român.

Abela, Macedonia.

Tratatativele ruso-române.

Arad, 4 Septemvrie 1915.

Publicăm mai la vale un articol din „Journal de Genève” asupra relațiilor româno-ruse:

Putem astăzi, după informațiuni ce ne vin dela o persoană în situație de a ști, ceas cu ceas, și în mod exact ceea ce se întâmplă, să expunem la ce punct se aflau la 11 Iunie negocierile între România și Rusia.

Deja în luna Octomvrie trecut, guvernul din București încheiase cu guvernul țarului, o convențiune prin care România în schimbul neutralității sale, ar fi fost autorizată să-și anexeze teritoriile monarhiei austro-ungare locuite de Români cu condițiunea însă, ca să ia posesie de dânsele înainte de sfârșitul ostilităților.

Cu toate că în acord se vorbea de neutralitate, era prevăzut, așadar, de fapt intervenirea armată a României pentru o luare în posesie a regiunilor rezervate pentru dânsa în timpul războiului, de către Rusia.

Din luna Octomvrie până la 26 Aprilie, și adevărat, până la data încheierii tratatului între tripla înțelegere și Italia, cabinetul din București și-a continuat armamentele, refuzând să intre în tratative mai precise.

În privința aceasta s'a născut o mică contestațiune. D. Brătianu afirmă că, cu toate că a fost informat deja din luna Februarie de intențiunea Italiei de a ieși din neutralitate, ar fi fost lăsat la o parte în tratativele ce au urmat între Roma și înțelegerea, până la încheierea acordului. La Roma, dimpotrivă, precum și în unele cercuri din București, se afirmă că primul-ministru român, dispunea de toate elementele pentru ca să cunoască exact intențiunile Italiei, dacă nu ar fi vrut să facă în adins pe surd.

Oricum ar fi, numărul dela 26 Aprilie, cabinetul din București s'a hotărât să redeschidă negocierile cu Rusia, pentru ca să precizeze cari erau teritoriile locuite de Români în Austro-Ungaria, și să declare războiul îndată ce o a doua convențiune va fi complectat pe cea din Octomvrie.

D. Brătianu a trimis atunci la Petersburg o notă categorică, un fel de ultimatum, spunând că România reclamă Prutul ca frontieră în partea Rusiei, Tisa ca viitoare frontieră în partea Ungariei și Dunărea în partea Serbiei. Cu alte cuvinte, România pretinde Bucovina, Transilvania și Banatul.

Atins de tonul pe care-l lua d. Brătianu, d. Sassonow a răspuns cu niște contrapropuneri derizorii.

Rău începute, negocierile au fost intrerupte în ultimele zile din Maiu, și eforturile Franței ca să-și interpună serviciile, au fost zadarnice. România voia să profite de greutățile militare ale Rusiei; Rusia nu voia să se supună la niște pretențiuni cari aveau aerul de adevărate impuneri din partea unui stat mic.

De atunci diplomația rusească a încercat să influențeze asupra miniștrilor pe cari îi știa mai puțin intransigenți, și asupra altor personalități politice, lăsând să se înțeleagă că nu s'ar da în lături dela noi concesii, acordând anume Cernăuțul, cu condiția însă, ca din partea sa, România să renunțe la alte exigențe, judecate excesive de guvernul imperial (rus).

În conferințele cu șefii opozițiunii, d. Brătianu a declarat că, personal, nu-și asumă răspunderea de a permite Sârbilor să se stabilească pe malul stâng al Dunării, cu alte cuvinte să cucerească în total sau în parte Banatul; și că în Bucovina, nu va ceda nicodată linia Prutului, chiar dacă s'ar acorda României Cernăuțul.

Astfel tratativele au putut fi reluate la Paris, la 8 Iunie, și de data aceasta, pe un ton amical.

Rusia nu vrea să cedeze asupra chestiunii Sârbilor, către cari este legată prin angajamente scrise, și cari au fost deja sacrificați la Adriatică; și de altă parte, d. Brătianu se menține pe acest punct intransigent. Dar șefii intervențiunii români, pe când aprobă rezistența încăpăținată a primului ministru, în privința Bucovina, nu va ceda nicodată linia Prutului, cu condiție însă, ca aceștia să fie și ei dispuși să facă concesii Bulgarilor, pentru ca să-i hotărască să meargă asupra Constantinopolului. Pe terenul acesta chiar România este gata să dea bunul exemplu, retrocedând Bulgarilor aproape întreaga Dobroge, și între altele, Dobrici și Balcic.

Ca concluzie, tratativele au fost reluate în buni termeni,

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” din Arad, „Librăria Diecezană” din Arad, librăria „Minerva” din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcu” din Brașov. — Prețul cor. 1.50 plus 10 fil. porto postal. :: ::

Deputațiunea omagială la monarhul.

P. S. episcopul Caransebeșului, Dr. E. Miron Cristea primit cu ovații și stegulețe tricolore românești. — Un interview cu episcopul Caransebeșului.

Viena, 3 Sept.

Primirea deputațiilor din Ungaria — după cum v'am anunțat, — a luat proporții grandioase. La sosire o mare de oameni aștepta dela gara orientală până la piața Schwarzenbergplatz.

Un grup de Români cu stegulețe tricolore românești aștepta sosirea P. Sale a dlui episcop Dr. E. Miron Cristea al Caransebeșului. Cu toate că trăsura era în rezezeală, P. Sa a fost recunoscut și salutat cu tricolorul și puternice „să trăiască!”

Plăcut surprins P. Sa a resalutat strigându-ne: „Bravo! Să trăiască!”

Din prilejul sosirii P. Sale capela română a arborat pentru prima oară un impozant steag tricolor, care fâlfăie majestos, ca simbol al ființei noastre etnice.

În nrul său de azi ziarul vienez „Neues Wiener Tageblatt” publică o anchetă pe care unul din redactorii ziarului a făcut-o între membrii delegațiunii omagiale asupra impresiei ce dânsii au câștigat în Viena.

Între cei anchetați de numitul ziarist e și P. S. Sa episcopul Caransebeșului Dr. E. Miron Cristea („Neues Wiener Tageblatt” îl face episcop gr. cat. N. Rom.) care a făcut următoarea declarație:

— „Între Viena și Budapesta s'a încheiat o legătură strânsă. Să sperăm că aceasta va fi durabilă și contopirea simțimentelor de comunitate va servi spre binele monarhiei întregi. Am făcut observația că atât Vienezii, cât și cetățenii ungari sosiți aici sunt pătrunși de adevărate simțimente, unul față de cellalt. Noi, Români din Ungaria, sperăm și vedem în simțimentele comune faptul că pare asigurată și pentru noi un locușor pentru prosperitatea noastră, mai cu seamă că liii noștri s'au luptat grandios în nemăpomenitele și îngrozitoarele lupte, cum reiese și din distincția înaltă care i s'a conferit regimentului de infanterie nr. 50, o distincție care nu are pereche. Suntem convinși că Români din Ungaria se vor bucura de roadele eroismului lor”.

Corresp.

AVIZ.

Persoanele, cari trimet sume de bani prin mandat postal, sunt cu insistență rugate a scrie pe dosul mandatului (partea liberă a couponului) în ce scop anume se trimite suma, și a adresa mandatul exclusiv

ADMINISTR. ZIARULUI „ROMANUL”, iar la nici un caz nu la adresa vreunei persoane private. (Librăriile străine socot spese și detrag rabat). Totasemenea s'risorile, cari aparțin redacției ziarului (ca manus-riise etc.) să se adreseze pt. redacție, iar cele administrative (în chestii de abonament, publicațiuni taxabile, inserțiuni, reclame, schimbări de adresă, reclamări etc.) să se adreseze pt. administrație.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

Un articol interesant.

Profesorul universitar din Viena Dr. I. Bernatzik, binecunoscut ca unul dintre cei mai distinși savanți ai Austriei, publică în „Österreichische Zeitschrift für öfentliches Recht” An. 1915 II. VIII.) un important studiu despre sancțiunea pragmatică, în care face unele constatări de tot interesante.

Distinsul savant, se ocupă mai pe larg de politica dualistă rău înțeleasă și fantastic aplicată a lui Francisc Deak, și constată că principiul egalității există de fapt și astăzi în dreptul public al statelor, iar politica misantropă a contelui Andrássy, care din punctul de vedere al unității statului negă și astăzi dreptul de existență al naționalităților este cu mult spirit analizată de către marele savant austriac, care nu se sfiște să declare că Uniunea din 1848 poate fi combătută din punct de vedere al dreptului public, căci numai la stăruința claselor stăpânitoare s'a putut face.

Distinsul profesor va publica în curând în aceeaș revistă un studiu mai mare despre problema autonomiei Ardealului și atunci se va ocupa mai pe larg de chestiunile importante ale politicii românești.

Pentru noi Români toate semnele de schimbarea tratamentului din partea străinilor pot fi privite cu indestulare, căci doar nu înzadar își varsă peste 600 mil de soldați Români sângele în Rusia, hărăzind viitorul al întreg neamului nostru.

† Petru Voin.

Arad, 4 Septembrie 1915.

Un lung și trist convoiu a petrecut astăzi în nămiezi la gară sicriul regretatului ofițer român Petru Voin decedat eri în spitalul dela liceul local.

Petru și Catalina Voin cari au veghiat timp de zece zile la căpătâiul scumpei lor odrasle până i-au pierit de pe chip toate luminile vieții, n'au vrut să și-l știe departe, ci acolo aproape, în țintirimul Gherebențului, satul de naștere, și n'au pregetat încă odată, ca în atâtea rânduri, să și deschidă larg punga pentru a și împlini o ultimă datorie părintească.

Deja pe la orele 10 și jum. a. m. în ansamblul liceului venise un numeros public să asiste la panahidă, slujba pecetluirii, săvârșită de d. preot militar rom. gr.-or. Moise Bortos. La orele 11 sicriul a fost montat în carul mortuar împodobit cu multe cununi și buchete de flori, ca tot atâtea semne de dragoste și jale adâncă. Pe panglicile cununilor se puteau ceti inscripțiile: „Români aradani eroului Petru Voin”, „Corpul ofițeresc dela reg. 63 scumpului camarad”, „Ofițerii răniți din liceu iubitelui tovarăș”, „Ofițerii, medicii și oficianții spitalului”, „Voluntarii din spital”, iar deasupra capetelor lui Petru și Catalinei atârna de car o cunună familiară ce și flutura în vânt lunga panglică tricoloră românească adâindu-le fețele. Ah! panglica aceasta tricoloră o stropiau mereu cu lacrimi ochii lui Petru. Ce inimă românească trebuie să bată în acest țaran!

Muzica militară a început apoi să întoneze marșuri funebre, d. preot militar Bortos și cantorul, d. inv. Tomuța, au luat loc imediat după ea urmași de cinstitele fețe bisericesti din Consistorul aradan, s'a urnit și carul mortuar și în urma lui s'a înșiruit un distins public românesc aradan, aproape toți intelectualii, cu sufletele cernite și un numeros public străin, ofițeri și laici. Printre ofițeri am recunoscut pe d. G. Micheș sublocotenent în acelaș regiment 63, tovarăș de companie mult timp cu decedatul și pe d. Dr. Roxin, locotenent în reg. 64.

Imensul convoiu a traversat timp de mai bine o oră drumul peste pietele Andrássy, Arhiducele Iosif, Borosbényi și strada Ladislau Fabian, până la gară. Aci s'au tras salve de către trupa soldaților cari au gardat carul mortuar.

Sublocotenentul Petru Voin a fost înzestrat cu un aspru suflet soldătesc, a fost respectat mult de colegii săi români și străini. Nu

adese a stors admirația întregului corp ofițeresc al batalionului la care fusese atașat, prin niște îndrăznețe inițiative personale în deosebi în zilele de 15 Maiu și 19 Iunie, când n'î numai că a salvat compania a 20-a de catastrofe, dar a silit la retragere mari trupe de cavalerie căzătoare și baterii de tunuri dușmane. Colegii săi povestesc adevărate minuni de vitejie săvârșite la Niesnamierovice, în apropierea Radomului.

Moare în vârstă de 24 ani. Despre studiile ce le făcuse culegem următoarele date. Patru clase gimnaziale le-a urmat în Biserica-Albă, prima clasă comercială a terminat-o la școala comercială română din Brașov, iar celelalte II și III în Panciova unde și-a luat și diploma de maturitate. Anul de voluntariat în reg. 61 de Timișoara, i-a adus rangul de cadet, dar deodată cu acest rang a fost transpus în rezervă la regimentul 63 bistrițan. După aceea s'a aplicat funcționar la căile ferate.

În timpul cât a zăcut în spitalul aradan ministrul de războiu a dispus ca îndată ce se va însănătoși să fie liber de serviciu militar și să se poată întoarce în funcțiunea dela căile ferate.

Soarta însă nu i-a mai permis să brodeze mai departe planuri pe firul vieții. Zadarnică a fost și solicitudinea medicilor. Și din rândurile ofițerilor români se prăvălește cu Petru Voin o conștiință aspră soldătescă, un suflet mândru și românesc ca al tatălui său care uda cu lacrimi panglica tricoloră.

Românii aradani au înțeles acest lucru și au alergat azi să stropească cu câte o lacrimă fierbinte sicriul dorit de țintirimul din Gherebenț.

O mare înșelătorie în Maramurăș.

Cum își bat joc satrapii din comune de femeile celor plecați în războiu!

Sighetul-Marmatiei, 3 Sept.

În timpul din urmă comitatul Maramurășului s'a făcut vestit prin înșelătoriile fără de număr ce se comit aproape prin toate satele mai mărișoare. Nu un singur om, ci întreaga antistie comunală s'a pus să fure și să stoarcă din punga sărăcută a femellor celor plecați în războiu, cari primesc ajutor. În comuna Anșa-millocie notarul Pavel Fejes, primarul Ioan Dan, primarul al doilea George Marina, apoi poștașul satului Bela Davidovici și păzitorul David Davidovici cu alți membri de „onoare” ai antistiei comunale au luat procente dela femeile îndreptățite să capete ajutor. Procurorul din Sighet s'a văzut silit să facă în numele celor 123 de păgubiți un act de acuză contra onorabililor conducători ai comunei.

Sistemul lor de a înșela pe bietele femei era următorul: În cărticica de ajutor, direcțiunea finanțelor introducea suma, care trebuia să se dea femellor. Aceste sume se plăteau în prezența a 2 martori cari iscăleau odată cu notarul drept dovadă, că femeia în chestiune a primit pe anumit timp cutare sumă. Suma din cartea de ajutor era totdeauna mai mare decât i se plătea de fapt femellor. — Când aceste protestau, notarul și martorii răspundeau, că suma ce se reține în cassă, este pentru acoperirea cheltuielilor cu distribuția ajutoarelor. Cu aceste sume se „ajuta” apoi reciproc notarul cu martorii. Populația neșfutoare de carte din acele părți au suferit aceasta nemăpomenită hoție, până ce a aflat și procurorul din Sighet, care a pus pe banca acuzaților întreagă antistia comunală.

Este acesta un caz din multe altele ce se petrec în satele noastre. Numai că nu ori unde se află procurorul, care la vreme potrivită să le denunțe.

(F. P. R.)

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 3 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În Gallia orientală dușmanul s'a retras pretutindeni până la linia Siretului. Armatele noastre îl urmăresc. La frontiera rusească, la nord de Zalosse și la ost de Brody, precum și în regiunea la apus de Dubno și în triunghiul de cetăți din Wolhinia dușmanul a luat lupta iarăș pe întreagă linia. Trupele noastre atacă. Și trupele noastre cari se găsesc lângă

Iasiolda, superioară sunt în luptă. Din unele poziții înălțate, cari le dețin la marginea teritorului mlăștinos s-au scos pe Ruși.

Pe frontul Italian: Pe câmpul de război sudvestic a stăpânit și ieri liniște generală. În granița Tirolului, la coliba Mandrou, în partea cea mai superioară a văii Val di Genova și la sud de Mori s'au desfășurat lupte mai mici.

Toate aceste lupte s'au terminat cu retragerea dușmanului. În jur de Flitsch și în alte puncte ale frontului din regiunea litoralului au stat în luptă artileria și svârșitorii de bombe. Seara trupele noastre au respins atacul violent întreprins împotriva părții sudice a capului de pod dela Tolmina.

Berlin, 3 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Lângă Souchez am respins un atac cu granatele de mână, întreprins de Francezi. În Flandria și Champagne am executat cu succes explozii.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: Cavaleria noastră a ocupat ieri cu asalt capul de pod fortificat dela Lenevaden, la nordvest dela Friedrichstadt, care era apărat de cavalerie. Am capturat aici 3 ofițeri și 350 soldați și o mitralieră. Pe frontul ce se întinde la nordvest și vest de Vilna, Rușii au încercat să ne împiedece înaintarea. Atacurile lor s'au prăbușit cu pierderi extraordinar de mari. La sudost de Merez l'am respins pe dușman. Într-un canal dela Augustow și Swisloc am ajuns până la Niemen. La Grodno trupelor noastre de asalt le-a reușit prin o acțiune accelerată să treacă peste Niemen și după o luptă dată pentru câteva edificii, să ocupe orașul. Aci am făcut prizonieri 400 Ruși. Armata generalului Galwitz a frânt pe drumul de țară Alexyce (la sudost de Odelsk) — Swisloc, rezistența ariergardelor dușmane. Acest grup a capturat ieri în total peste 30000 Ruși, 1 tun și 18 mitraliere.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: Urmărindu-l pe dușman am ocupat Iasiolda, lângă Sielec și Bereza-Kartuska și regiunea Antopol (30 klm. la est de Kobrin) Trupele austro-ungare au înaintat la sud de Buboto-Dubowie spre ost.

Pe frontul sudoriental: Armata generalului conte Bothmer se apropie, luptând de sectorul Siretului.

Preparative bulgărești în vederea unei eventuale încercări de debarcare din partea Anglo-Francezilor pe teritoriul Bulgariei.

Salonic. — Știri sigure sosite din Dedeagaci arată că săptămâna trecută autoritățile aceluia port au ordonat locuitorilor să stingă luminile și să se închidă în casă. După explicațiile date de autoritățile competente, această măsură a fost luată din considerațiuni de ordin militar și numai pentru o singură noapte. Aceste „considerațiuni de ordin militar” au avut ca scop transportarea și instalarea în diferite pozițiuni ale orașului, a 18 tunuri de calibru mare. Locurile unde au fost instalate aceste tunuri au rămas necunoscute. După toate probabilitățile însă, ele au fost instalate în astfel de pozițiuni, încât să se poată apăra orașul de un eventual atac dinspre mare și de o eventuală încercare de debarcare a Anglo-Francezilor, sau poate chiar și a Italienilor, pe coastele Bulgariei.

Preparative grecești în vederea unui eventual război cu Bulgaria.

Salonic. — De ieri dimineață întreaga divizie a 9-a de infanterie elenă, a început o serie de manevre de câmp, având ca obiectiv apărarea Salonicului de un eventual atac inamic.

Manevra aceasta care va ține câteva zile, se execută sub supravegherea generalului Zimbracchis, comandantul corpului de armată din Salonic.

Salonic. — Primul ministru Venizelos a avut o lungă consfătuire cu ministrul de război, generalul Danglis, și cu șeful statului major al armatei, generalul Dusmanis, cu privire la preparativele militare ale Greciei, spre a se putea înfrunta cu succes un eventual atac din partea Bulgariei.

După știri sigure și autentice au fost discutate toate eventualitățile și au fost luate măsurile respective. A transpirat de asemenea știrea că e vorba ca guvernul să pue imediat la dispoziția generalului Danglis importante sume de bani.

Arabii față de Turcia.

Roma. — „Idea Nazionale” primește din Nizza știrea că pe acolo a trecut îndreptându-se spre Roma o delegație arabă care susține drep-

turile șefului arab Said Idris, care va fi gata să atace Capitala Yemenului, unde vrea să-și creeze un principat independent.

Italia în Tripolitania.

Salonic. — Se anunță din Roma că guvernul italian a desființat, prin decret regal, funcțiunea de Naib-ul-Sultan din Tripoli. Decretul va fi supus mai târziu aprobării parlamentului pentru a căpăta puterea legală.

Știri sosite de asemenea din Roma spun că Naib-ul-Sultan din Tripoli a părăsit această țară împreună cu suita sa, pe bordul unui vas italian. Naibul va merge la Constantinopol, via Grecia.

Cu începerea dela 8 August c., guvernul italian a închis navigației toate porturile cari servesc la imbarcarea trupelor și materialului de război. Starea de război a fost proclamată la Brindisi. Autoritățile italienești opresc pe sușii turci să părăsească țara.

Balcanicii.

Din **Journal de Genève** dela 30 August:

Declarația de război a Italiei făcută Turciei până acum n'a fost urmată de nici un **fait d'armes**.

Se vorbește de o activitate pe frontul sârb și muntenegrin. Inșă sunt pretutindeni numai dueluri de artilerie pe țărmurile râurilor dela frontieră. Muntenegrii își apără munții cu obișnuita lor vitejie. Nici un dușman n'a pătruns la ei.

Turcii anunță că la Dardanele, în Caucaz, pe malul canalului Suez nu sunt evenimente importante. Turcii anunță cu toate acestea o acțiune contra Adenului în Marea Rosie și bombardarea insulei engleze Perim la capătul sudic al acestei mări. Știrea pare suspectă: această insulă fiind la 10—15 chili, dela țărm și Turcii nu dispun de tunuri grele în aceste părți. Până acum războiul nu s'a întins până în aceste regiuni. Trebuie așteptată o confirmare ori o desmințire.

Întâia solicitudine a dlui Venizelos revenind la președinție este de a asigura printr'un acord cu quadruplicea libertatea de importazioni și exportazioni grecești.

Lui i se atribuie intenția de a întruni o apropiată conferință balcanică care ar fi foarte necesară la această oră. Serbia se declară gata la sacrificiile necesare. Singurul punct negru în Balcani pentru quadruplică este atitudinea Bulgariei. Ziarele germane continuă să celebreze cu sgomot acordul său cu Turcia. Asupra acestui lucru însă nimic nou, nimic pozitiv.

Serbia a răspuns la nota antantel.

Sofia. — Din Niș se anunță: Guvernul sârbesc a remis ieri răspunsul la nota antantei. Puterile antantei vor da în curând un comunicat comun, prin care vor face cunoscut răspunsul Serbiei. Grecia va da răspuns numai în săptămâna viitoare.

Rușii își pun speranța în vremea nefavorabilă.

Copenhaga. — După colaboratorul militar al ziarului „Nowoje Vremia”, Germanii ar dori să ocupe și Moscova, Kiewul și Petrogradul, dar aceasta nu le va reuși sleindu-se puterea armatelor lor. Rușii vor primi lupta numai în condițiuni favorabile lor și aceste vor fi date pe țărmul drept al râului Vilia. Cercurile militare rusești cred de altcum de improbabil ca Germanii să-și trimită acum trupele pe câmpul de război din apus, ci cu orice preț doresc să forțeze Petrogradul. În scopul acesta le stau la dispoziție numai 6 săptămâni, dar acest timp e prea puțin pentru ca să poată ajunge până la ținta lor. Peste 7 săptămâni va fi iarnă, care le va ridica mari dificultăți înaintării lor. Până la primăvară, adică în 8 luni Rușii se vor întări, încât vor putea relua iarăși lupta cu Germanii.

Lupte de artilerie la nordvest de Cernăuți.

Cernăuți. — La nordvest de Cernăuți, la frontiera Basarabiei, artileria a dezvoltat o acțiune intensivă. Rușii au încercat să neliniștească frontul nostru. Un aviator rus s'a arătat deasupra frontului nostru dar bombele lui n'au pricinuit pagube.

Reluarea tratativelor turco-bulgare.

Rotterdam. — Agenția Reuter anunță din Sofia: Tratatивele turco-bulgare au fost întreprinse nu de mult. Reîntorcându-se membri comisiunii bulgare la Sofia, se crede că tratativele vor fi reluate.

Poporul bulgar urmărește cu atențiune evenimentele de pe câmpurile de război. dar mai

cu seamă îl interesează, cele ce se petrec pe peninsula Gallipoli. E remarcabil și faptul că prințul de Macklenburg Ioan Albert a sosit la Sofia, ca să viziteze familia regală.

Grecii și Românii împotriva concesiilor sârbești.

Sofia. — Puterile antantei încep să facă la Niș demersuri energice și în urma ezitării Sârbiei, ele pășesc tot mai hotărît în favorul Bulgariei. Demersul antantei e contracarat însă de Brătianu și Venizelos, cari, pare că lucră la Niș, împotriva pretențiilor bulgare. „Paris” din Atena scrie, că alianța greco-sârbească azi e mai solidă decât oricând altădată și Bulgaria trebuie să ia la cunoștință aceasta. Semioficiosul sârbesc „Odjek” care până acum se arătase conciliant declară acum pretențiunile juste ale Bulgariei de tendințe șoviniste exagerate cari nu pot fi împlinite.

De ce nu atacă antanta pe frontul occidental.

Lugano. — „Tribuna” se ocupă amănunțit cu întrebarea, de ce nu atacă aliații pe frontul occidental. Numitul ziar scrie că pe acest front partida ofensivă e totdeauna în desavantaj și ținta tacticei actuale a aliaților e să-i obosească pe Germani, ceea ce va și urma.

România concentrează trupe la granița sârbească.

Sofia. — Se anunță din Rusciuk: Românii a concentrat paralel cu frontiera Serbiei 10 diviziuni.

Flota rusă în fața litoralului bulgar.

București. — Ziarului „Universul” i se anunță din Constanța, că după știrile particulare sosite acolo din sursă demnă de încredere flota rusească din Marea-Neagră a căpătat ordin, să stea gata să meargă în apele bulgare. În Odessa au fost concentrate multe trupe, iar în port stau gata de plecare numeroase vapoare fixate cu soldați.

Conferințe în Londra.

Lugano. — Generali francezi și englezi, cari ocupă importante pozițiuni militare de conducere la Dardanele, au plecat la Londra unde vor avea conferințe cu Kitchener privitor la planul de asediare a Dardanelor.

Serbia se pregătește de ofensivă.

Paris. — „Echo de Paris” anunță din Salonic: Serbia a primit prin Salonic, timp de două luni, mari cantități de munițiuni, mai cu seamă granate, apoi aeroplane, automobile blindate și articlii sanitari, cari acoperă necesitățile armatei sârbești pe un an de zile. Armata sârbească se prepară de o acțiune energică, pentru ca să silească Austro-Ungaria să retragă trupe de pe frontul rusec.

Sofia. — „Echo de Bulgare” anunță că direcțiunea căilor ferate sârbești a avizat direcțiunea căilor ferate bulgare, că transitul de mărfuri din Serbia și prin Serbia a fost suspendat. După o altă știre, în Serbia ar fi încetat comunicația trenurilor de persoane.

Publicațiuni școlare.

Arad, 4 Septembrie.

În preajma nouilor înscrieri școlare, pentru a se cunoaște și aprecia cât mai just valoarea instituțiilor noastre, socotim că e bine să stăruim mai amănunțit asupra publicațiilor școlare de pe 1914—15 ce ni s'au trimis.

Locul prim între instituțiile școlare românești din țară, exceptând seminarile teologice, îl ține fără îndoială liceul dela Brașov. Anul școlar 1914—15 a fost al 50-lea de când se fac acolo examene de maturitate (baccalaureat). La 14 (26) lunie 1866 gimnaziul s'a completat la 8 clase, și-a exersat dreptul de publicitate, s'a ținut întâiul examen de maturitate prezidat de însuș nemuritorul mitropolit Andrei Șaguna care-l zicea gimnaziului: Sion românesc.

Anuarul LI al liceului brașovean, apreciat în general într-unul din numerele trecute ale ziarului, are cuprins bogat. Detaliăm de data asta.

Un discurs rostit de d. Virgil Onițiu, director la închiderea anului școlar 1913—14 despre sport cu următoarea apreciație: „școlarii nu au să facă sport pentru sport, ci fac sport pentru ca să-și completeze creșterea trupească, sufletească și morală. Prin urmare sportul școlar nu poate fi privilegiul celor puțini înzestrați dela natură cu nașchi mai tari și cu abilitate mai deosebită (candidații campionatelor), ci un mijloc de creștere al tuturor”.

Un discurs al dlui Victor Stanciu, directorul școlii de fete din Arad, absolvent în 1904 al liceului, cu prilejul reîntâlnirii colegilor după zece ani, și se face în el următoarea promisiune: „avem obligații și față de acest institut și așa al doilea rost al venirii noastre e promisiunea ce o facem acum: de a sluji toată viața noastră cu credință pe împăratul (după tâlcul poveștii din acest discurs împăratul pare a fi neamul românesc N. R.) din ai cărui filieri se plătesc grădinarii și această grădină: gimnaziul nostru”.

Din discursul dlui prof. Dr. Iosif Blaga în memoria regretatului Dr. Alexandru Bogdan: „și în adevăr prin acest profesor inteligent și harnic, prin acest scriitor și cugetător serios și limpede, plin de avânt și cuceritor, în timpul scurt cât i-a fost dat să-și întrebuințeze aici talentul primit dela Dzeu, s'a adus un folos real culturii noastre românești din țara noastră, iar asupra instrucției și educației dela școlile noastre s'a exercitat o influență atât de binefăcătoare și de puternică, încât mult timp se va resimți în viața noastră școlară de aici”.

D. prof. Banciu face următorul *essay-u de portret* aceluiaș Alexandru Bogdan: „Iată-l deci iarăși într'ai săi, la locul visat: pe catedra liceului românesc din orașul său de naștere, cu voința neștrămutată de a prefăce în bani mărunți, pentru ai săi, aurul curat adunat cu atâta trudă între străini, cu dorul de a-și pune în serviciul neamului său toată energia sufletului său luminat. Rezultatele activității sale de profesor au dovedit-o, în curând, că era născut pentru cariera luminării și cultivării sufletelor.

Inzestrat c'o dicțiune de invidiat, c'o voce primăvăratecă de-o mlădioșie rară: când intensificată și răspicată de fărâja convingerii neștrămutate, când înduioșată de lacrimile sentimentului, — cu orientări largi și sigure, stăpân pe un capital de cunoștințe solide, cum puțini profesori vor fi având în domeniul specialității sale și, toate acestea, întovărășite și de darul de a-și sti exterioriza ideile și sentimentele într'o formă care cucerește. — nu e de mirare că atențiunea școlărilor săi au prea scăpa din frânele voinței sale”.

În anul trecut liceul brașovean a fost lipsit de cinci forțe didactice, angajate în armată. Pe două le-a pierdut pentru totdeauna: Dr. Alexandru Bogdan căzut în războiu la Zuzina în 29 Octombrie 1914 și pe Dionisie Nistor cănd. de profesor căzut la Komarno în 17 Iunie c. Liceul a dispus de 13, școala reală de 7 prof. ordinari. Profesori secundari, ajutători, au fost 4.

În Internatul școlii medii au fost primiți 76 elevi, 5 dintre ei cu întreținere gratuită. Condițiile între cari se primesc pe noul an școlar s'au putut ceti în atâtea rânduri pe paginile ziarului nostru. Frecvența de care se bucură acest internat dovedește buna organizație și disciplină ce domnește acolo. Aviz părinților cu interes!

Anul trecut a fost al 17-lea de existență a Mesei studenților, întemeiată din inițiativa dlui director Virgil Onițiu. Averele întregă (efecte și bani depozitați) a mesei studenților (la 25 Maiu 1915) face 82.182 cor. 75 bani (cu o creștere de avere neto de 5435 cor. 49 bani în asemănare cu starea averii din 1913—14). De masa studenților au beneficiat 35 inși pe întreg anul școlar și 9 numai 4 luni. Studenții cu amiaza gratuită sunt recrutați atât dintre cercetătorii liceului cât și ai școlii reale și comerciale din Brașov.

Liceul românesc a fost cercetat anul trecut de 330, iar școala reală rom. de 81 elevi.

Regretăm că nu ne putem extinde mai departe în desfășurarea cuprinsului atât de bogat al acestui anuar școlar. Toți cei ce poartă interes față de școlile noastre din Brașov să binevoiască a-l deschide. Se vor convinge de însemnătatea culturală a lor....

INFORMAȚIUNI.

Arad, 4 Sept. 1915.

Comemorarea lui Alecsandri.

— Tributul nostru de recunoștință. —

Se împlinește astăzi, 22 August v., un pătrar de veac dela coborârea în mormânt a „bardului dela Mirceti”. Ne împlinim o datorie națională când reîmprospătăm figura celui ce a fost „veșnic tânăr ferice” prin paginile numărului de astăzi, o datorie față de literatura românească la prosperarea căreia a colaborat atât de mult versul, proza lui Alecsandri.

Între alte circumstanțe poate ar fi fost posibil ca tributul nostru de recunoștință să fie cu mult mai bogat, cu mult mai just. La sărbătoarea obiștuită de azi participăm însă numai cu cât ne iartă împrejurările.

Stăruim îndeosebi numai asupra aspectelor literare ale activității lui Alecsandri. Nu însemnăm că am disconsidera meritele celelalte, ale activității sale sociale, politice pentru consolidarea principatelor dunărene. El este unul dintre luptătorii cei mai ferenți cari au năzuit la secarea Milcovului, râul-simbol al vechilor rivalități dintre Moldoveni și Munteni.

„ROMÂNUL”.

Un an dela moartea regelui Carol al României. Ni se anunță din București: În ziua de 27 Septembrie v. la mănăstirea Curtea de Argeș, se va oficia un parastas pentru odihna sufletească a regelui Carol, cu prilejul împlinirii unui an dela moartea marelui rege. M. S. regina Elisaveta. MM. LL. regele și regina, vor asista la acest serviciu de parastas. Membrii guvernului vor asista de asemenea.

Tot la acest loc amintesc, că la Dorohoi s'a luat inițiativa de a se ridica un monument, marelui rege Carol I. Pentru aceasta, se va publica un concurs, și artiștii amatori, vor prezenta comunei, proiecte de diverse monumente. Monumentul va trebui să înfățișeze bustul, de două ori mărimea naturală.

Reprezentanța fundației Gozdu e convocată pe azi Sâmbătă, 4 Septembrie n. la Sibiu în sesiune ordinară de toamnă. Iși va ținea ședințele sub președinția I. P. S. Sale mitropolitului Ioan Meșianu.

O faptă laudabilă. Primit la administrație suma de 50 cor. din prilejul căsătoriei dlui Aurel Mureșan, inginer silvic, locotenent c. r. la batalionul 5 sappeuri în Comarom, fiul vrednicului protopop român d. Auxentie Mureșan din Imbrus, dieceza Gherlei, cu d-șoara Sidonia Ardelean, întâmplată în 29 August n. în cerc restrâns familiar în comuna Fenis, comit. Bihor. Felicitări și mulțămiri.

Serbarea aniversării marelui poet V. Alecsandri. Aflăm din București, că I. P. Sa mitropolitul primat al României, Konon, printr'o pastorală dată către preoții din eparhia I. P. Sale, a hotărât ca azi, Sâmbătă 22 August, ziua în care se sărbătorește 25 de ani dela moartea celui mai mare cântăreț popular al neamului, Vasile Alecsandri, în toate bisericile din țară să se officieze rugăciuni pentru pomenirea și odihna sufletească a marelui dispărut.

Rugăciunile de pomenire se vor oficia la orele 10 dimineața în toate bisericile din oraș și sate.

I. P. S. mitropolitul primat a invitat și pe chiriarhii celorlalte eparhii a dispune ca azi, Sâmbătă, să se officieze câte un parastas pentru marele cântăreț al neamului, Vasile Alecsandri.

Dela curtea regală română. A. S. R. principele moștenitor Carol al României, însoțit de principele Nicolae, vor pleca azi Sâmbătă, la Tecuci, unde vor asista la depunerea jurământului cercetașilor din cohorta „Oltea Doamna” din localitate. AA. LL. RR. vor face cu acest prilej o excursiune în împrejurimile Tecuciului. E vorba ca M. S. regina să se ducă de asemenea la Tecuci, în același timp. M. S. s'ar opri și

la Drăgășeni-Codrului, la moșia d-nei Cincu, damă de onoare.

O amintire din viața marelui Alecsandri. Nemuritorul V. Alecsandri, îmi ceruse să-i citesc între noi doi pe „Pygmalion” al meu.

Eram la otel, în odaia sa. Asculta cu tot interesul, și multe versuri îmi cerea să le repet. În scena II din actul IV la explozia lui Phadael:

„În lături! Dacă moarte, tu, n'ai fi fost creiată
„Te născocea acuma mânia mea turbată!...”

El sări drept în sus, strigând: Bravo! Bravo! Iar la cele două versuri ce urmează:

„Și dacă ești urtă și groaznică, cum ești,
„Eu te făceam de tine, chiar tu să te 'ngrozești!”

Se trânti pe canapea zicând: „Nu, nu nu, de prisos, strică toată sprava!”

A avut dreptate. Regretatul artist, Grigore Manolescu, însă, care studiase rolul, și peste două zile trebuia să-l joace, a refuzat să le surprime; dar așa de bine exclama pe cele dintâi două, încât celelalte nu se mai auzeau sub aplauzele asurzitoare ce stărnă în public, fapt care i-a atras, mulțumirile lui Alecsandri.

General Bengescu Dabija.

Împăratul Wilhelm în Cracovia. Se anunță că împăratul Wilhelm a sosit ieri împreună cu suita sa în automobil la Cracovia. După ce a vizitat mai multe edificii publice, împăratul a părăsit orașul, continuându-și călătoria.

Consiliu de miniștri. Se anunță din Budapesta: Ieri după amiază a avut loc un consiliu de miniștri, prezidat de primul ministru, contele Tisza, la care au luat parte toți miniștri cari se găsesec de prezent în capitală.

Autoritățile engleze confiscă corespondența consulară elenă. Ziarele elene spun că autoritățile militare engleze au confiscat toată corespondența consulatului grec din Aivali, pe motiv că aceasta conține secrete ce privesc operațiunile aliaților contra Turciei, și cari pot fi comunicate acesteia.

Grecia va protesta contra acestei confiscări.

Fostul pimate Vaszary a murit. O telegramă sosită din Balatonfüred anunță, că fostul pimate al Ungariei, cardinalul Claudiu Vaszary a murit ieri, Vineri, a ora 1 după amiază.

Bulgaria urmărește popularizarea chestiunii Dobrogei. Oficiul guvernului bulgar „Narodni Prava” scrie următoarele:

„În scop de a se informa populațiunea cât mai repede și exact asupra celor ce se petrec în Dobrogea, fapt ce va contribui mult la popularizarea chestiunii fraților noștri subjugați, organizațiunea dobrogeană va înființa un serviciu de informațiuni pentru populațiunea din Bulgaria”.

Colectă. Am primit dela d. Ieronim Slavoc, preot 46 cor. ca colectă dela credincioșii săi din Ilva-nare pentru văduvele și orfanii ostașilor români căzuți pe câmpul de luptă.

Mulțumiri!

Sfântul mormânt și musulmanii. Din Paris, se telegrafiază că Turcii au prefăcut în căzărni mănăstirile franceze, italiene și ruse din Ierusalim. Sunt temeri serioase că Sfântul Mormânt să nu fie pângărit.

Din prilejul decedării eroului prof. V. Micula, corpul profesoral dela școlile medii gr. or. române din Brașov a lansat următorul anunț funebral: Cu inimă sfâșiată de durere anunțăm tuturor prietenilor și cunoscuților, că iubitul și neuitatul nostru coleg: Vasile Micula, profesor d. matematică și fizică la școlile medii gr. or. române din Brașov, locotenent ces. și reg. de artilerie în rezervă și comandantul bateriei 2 din regimentul de artilerie de câmp nr. 21, decorat pentru vitejie cu medalia „Signum laudis”, fiind rănit grav în ziua de 18 August n. a. c. de un obuz inamic pe frontul de sud-vest al ostirilor noastre, după câteva zile de grele suferințe în etate de 34 ani, a sucombat într'un spital al crucei roșii în apropierea liniei de foc. Nu-i știm până acum precis nici ziua morții, nici locul unde și-a dat sufletul său blând. Războiul crunt ne-a cerut jertfe cumplite. După Dr. Alex. Bogdan și Dionisie Nistor, iată ne-a smulși și pe acest scump și tuturor atât de drag coleg pe care cu noi împreună îl deplângem o soție ne-mângăiată și trei copilași nevrăstnici. Fie Doamne, ca împlinită să fie prin jertfa această

curată ecatomba jertfelor și durerilor noastre! Iar pe colegul nostru cel atât de bun, atât de drept și cu frica Ta în cucernicul său suflet, odihnește-l între ai săi: în ceata celor drepti și buni! Brașov, în 20 August v. 1915. — Corpul profesoral dela școalele medii gr. or. române.

Bani de fier. Ministrul de finanțe german, pentru a ușura lipsa de bani mărunți, a hotărât baterea monetelor de fier. Se vor bate încă piese de câte 5 fenici de fier. Ziarele vieneze scriu, că ministrul de finanțe austriac se ocupă cu un plan analog.

S'a căpătat vederea. O fată americană Tomsina Carlyle, se născuse oarbă. Dar această stare n'a împiedecat-o să studieze, începând dela școala primară până la facultatea de medicină. Obținând doctoratul a cerut colegilor săi să o opereze, ca să poată vedea. Colegii nu s'au învoit, căci erau siguri, că ea cere ceva imposibil. În urmă s'a aflat unul, care a operat-o după indicațiile pacientei doctor, care acum — după 25 de ani — a dobândit organul cel mai prețios omului: vederea.

Foc în comuna Boița (comitatul Siblului.) Pe lângă groaznicul războiu deslănțuit asupra lumii, bunul Dumnezeu din când în când trimite și alte încercări asupra neamului nostru românesc. La 12 August v. a. c. seara între orele 7—9, un foc violent, ivit chiar în mijlocul comunei Boița, a mistuit 4 case cu șuri cu tot. Dintre cei patru proprietari, ale căror familii au rămas fără adăpost, doi inși se află în armată. Oamenii bătrâni, femeile și cei vr'o 2—3 pompieri prezenți în comună și-au îndeplinit datoriențele cu sfințenie, iar conlucrarea jandarmeriei, a pompierilor din Porcești și a armatei noastre din Tâlmăciu, în frunte cu bravii ei ofițeri, sosiți la fața locului tocmai la timp potrivit, după un plan bine chibzuit, au făcut posibilă localizarea focului. Pagubele se urcă aproape la suma de 10,000 coroane. Dintre casele și edificiile arse n'a fost nici una asigurată. — (T. R.)

x Trăsuri pentru copii, trăsuri ce se pot desface, scaune pentru copii, paturi pentru odihnă, reticule, pungii, pâlării de mătase, de gumă și de antilop pentru dame, pârdesii de gumă pentru femei și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma: **Hogedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrdssy nr. 16.**

x Trăsuri pentru copii și scaune pentru copii foarte ieftine se vând la marele magazin **FL-SCHER, în Arad, piața libertății (Szabadságtér).** Asortiment foarte bogat de tășci pentru școală. Fotografii cu preț redus. (Fi 2497)

Ultima oră.

DELA RIGA PÂNĂ LA SIRET SE DAU LUPTE INVERSUNATE.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: Pe întreagă linia dela Riga până la Siret sunt în curgere lupte violente. Aliații l-au atacat cu violență pe Ruși la ost de Brody, în sectorul spre apus dela Dubno. La nord de Kobrin — în regiunea măștinoasă — i-am scos pe Ruși din mai multe pozițiuni.

200 MII ITALIENI IMPOTRIVA DARDANELOR.

Chiasso. — „Stampa” din Turin scrie că după întoarcerea lui Salandra, consiliul de miniștri va da un comunicat, care va face cunoscut că Italia va lua parte împotriva Dardanelor cu o armată de 200 mii oameni.

AEROPLANE SÂRBESTI DEASUPRA NEOPLANTEI.

Budapesta. — Se anunță din Neoplanta că ieri s'a arătat deasupra orașului un aeroplan sârbesc, fără să arunce însă bombe. Pare că aeroplanul a făcut numai recunoașteri și apoi s'a depărtat iarăși.

FRANCEZII ÎN AJUTORUL SÂRBILOR.

Genf. — Planul de a trimite ajutor Sârbilor prin Niș e obiectul unor preocupări serioase în Paris.

ACȚIUNEA NAȚIONALĂ IARĂS AGITĂ PENTRU RĂZBOIU.

București. — În conferința din urmă a „Acțiunii Naționale” s'a hotărât să fie reluată agitațiunea pentru intrarea României în războiu.

MISIUNE DIPLOMATICĂ MUNTENEGRINĂ SPRE ITALIA.

Salonic. — Ieri a sosit la Roma venind din Niș principelul muntegrăean Danilo împreună cu soția sa și doi miniștri. Ziarul „Nea Alithia” comentând călătoria principelului Danilo în Italia, spune că el este însărcinat cu o misiune diplomatică importantă, pe lângă cumnatul său regele Victor Emanuel.

Kenjro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Urmare) (41)

IX.

Intoarcerea în casă.

După plecarea lui Takeo, Nami s'a simțit foarte singură și ceasurile treceau cu greu în vila din Zuschi.

Grâul se copleșea, iar crinii albi înfloriseră. Une-ori, Nami pierdea nădejdea de vindecare, dar din fericire doctorul îi spunea mereu că-i este mai bine și dânsa căpăta curaj.

O scrisoare primită dela Takeo din Hakodate o umplu de bucurie și se supuse la toate prescripțiile doctorului, așteptând cu răbdare întoarcerea bărbatului său.

În timpul din urmă nu mai primise nici o știre din Tokyo: nu-i mai scrisese nici familia sa din Bancho, nici părinții și nici chiar mătușa din Jidamachi.

Ca să-i treacă timpul, se ocupa cu aranjarea crinilor în vase de sticlă.

— Iku, nu ți se pare ciudat și ție că nu mai primim poșta?

— Da, este cam ciudat, dar cred că nu ne scrie nimeni pentru că toți sunt bine și nu au ce să ne spuie. În loc să ne scrie, poate că o să vie careva la noi... Ce crini frumoși! Dacă s'ar întoarce domnul baron, în timpul cât sunt înfloriți!

Nami se uita la crinii ce ținea în mână:

— Sunt prea frumoși! Dar eu zic că ar fi fost mai bine să-i lase acolo unde au crescut. Pentru ca să-i culeagă? Este crud să culegi florile nevinovate.

În momentul acela se auzi o *kuruma* oprinduse la poartă. Era vicontesa Kato.

După vizita ce-i făcuse doamna Kawashima, vicontesa rămase foarte neliniștită, și când se duse în casa Kataoka, a aflat cu mare mirare cum Yamaki fusese la generalul, care-i făgăduise să ia pe Nami acasă. Durerea pe care o simțise vicontesa era mare, atât pentru graba cu care se procedase, cât și pentru neașteptarea întoarcerii lui Takeo, și cum nu mai era nimic de făcut, se hotărî să se ducă la nepoata sa la Zuschi și să o pregătească cu multă băgare de seamă, pentru întoarcerea acasă. Generalului îi era foarte frică, ca știrea aceasta, prin felul neașteptat în care sosea, să nu dăuneze rău sănătatea fiicei sale.

— Ce bine-mi pare că te văd, tanti dragă! Tocmai vorbeam de voi toți.

— Cum te simți, draga mea Nami-san? După cum bag de seamă, nu a fost așa de rău accesul ce ai avut în urmă.

Doamna Kato nu putea să rabde privirea limpede și senină a Namei, fără să se înfioare.

— Mulțumesc, tanti, sunt mai bine; d-ta ce mai faci? Parcă nu prea te simți bine, de pe față...

— Eu?... Da... mă doare capul... O fi din cauza timpului... Ce știi de Takeo?

— Mi-a scris alaltăieri dela Hakodate și-mi spune că o să se întoarcă în curând, dar nu știe bine în ce zi. Mi-a scris că o să-mi aducă un dar frumos...

— Ah!... așa ți-a scris?...

Și încurcată, zise:

— Ah!... așa?... Dar... câte ceasuri or fi?... O fi târziu?... Două ceasuri?...

— Te grăbești, tanti? Mai stai puțin; știi că aici ești ca și în casa d-tale... Ce face O-Chizu-san?

— Este bine, și-ți trimite complimente.

Luă ceașca cu ceai ce-i adusese Iku, dar absorbită de gânduri, uită să o aducă la gură și o puse pe masă.

Iku, mirată, zise:

— Doamnă vicontesă, de ce nu luați loc? Nu doriți puțin pește? Avem niște pește foarte proaspăt.

— Da, da; mulțumesc Iku.

Tresări ca din vis, se uită lung la Nami pe urmă zise:

— Nu, te rog să nu-mi dați nimic... Azi n'am vreme. Dragă Nami-san, trebuie să vii cu mine.

(Va urma.)

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Ieronim Slavoca, Ilva-mare. Abonamentul dv. e achitat până la 3 Sept. a. c.

Dlui Lazar Timpa, Hâromalmás Ab. lui Ioan Baubatei e în restanță cor. 4.80.

Nicolae Stanciu, Lanca. Romanul „Până la moarte” în broșură nu a apărut.

Anunț.

Un comis manufacturist priceput, află loc la firma

IOAN COMȘA & FIU
Seliște (Szelistye) Szeben m.

Co 2502-8

Mulțămită.

P. O-lui Domn protopresbiter tractual, On-lor domni preoți și învățători, tuturor binevoitorilor, cunoscuților și prietenilor, cari au luat parte la înmormântarea preaiubitului și neuitatului nostru fiu:

Romul Vatian

jurist de a. IV. și voluntar în reg. 83

precum și celor ce prin scris au grăbit a ne mângăia în durerea noastră nemărginită, — le exprimăm pe aceasta cale călduroasă și sincera noastră mulțămită.

Gioroc, August 1915.

Nemângăiații părinți:

Romul Vatian și Sidonia.

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anul 1911 — 1912

Vin alb — — — 1 00 — 90

Rizling — — — 1 10 — 92

Roșu de Minis — — — 1 60 — 1 20

Carbenes — — — 1 40 — —

Vinuri vechi și noul din anul 1914.

Vin alb — — — — 80 — 70

Rizling — — — — 82 — 72

Șiller — — — — 84 — 74

Vinul se expdiează cu rambursă dela 50

litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Se 947

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Ministerul Finanțelor

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice. Datoria Publică.

Nr. 83.179 din 3 August 1915.

Publicațiune.

A 43-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 5% amortibilă din 1894, internă, împrumutul de 6.500.000 lei, se va efectua în ziua de 1/14 Sept. 1915, ora 10 dimineața, în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La aceasta tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de: 59.000 lei, în proporția următoare:

6 titluri de	5.000 lei	30.000 lei.
58 " "	500 "	29.000 "
64 titl. p. o	valoare nomin. de:	59.000 lei.

Publicul este rugat a asista la tragere.
p. Directorul Contabilității Generale a Statului și Datoriei Publice, **D. Popovici**

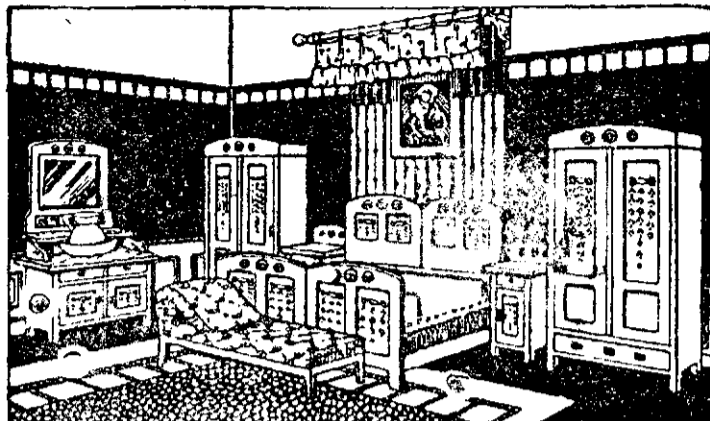
Vlăstari de salcâmi (bagrin) de 2 ani, calitatea I

de 70—100 cm. înălțime 1000 buc. 8 cor
> 100—150 > > > 12 >
peste 150 > > > 16 >

De vânzare la pepiniera:

Klár és Demeter, faiskolája.
Nyiregyháza. (Ka 2491 | 6)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile VARȘET, strada Kudritzer numărul 44—46.

Cea marenumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 113)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milionară din Budapesta în 1896.

Turnăterla de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 431 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur

La

„Croitoria universală“

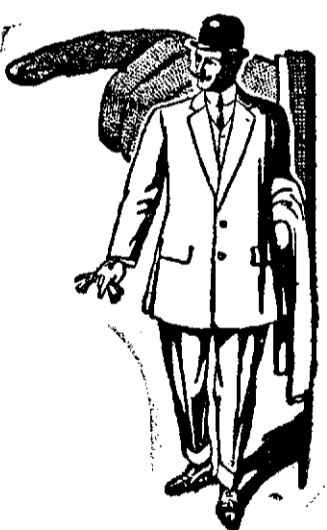
I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cisnădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stofе engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845—30).

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA“

SOCIETATE PE ACȚIUNI

ARAD,

STR. ZRENYI NRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie, cu: mașini de cusut, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vârsat oțelie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de opuri, reviste, foi, plăcate, registre, tipărituri pentru băneli și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Amplasul funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

APEL!

Atrag atențiunea on. mei mușterii și a publ cului ce vrea să cumpere monumente mormântale asupra faptului că deși amândoi proprietari firmei suntem sub arme, întregul nostru personal continuă să lucreze neturburat sub conducerea personală a dlui Alexandru Drastil, conducătorul firmei noastre de piatrărie. Practica lui de 27 ani în această branșă e garanță suficientă, să putem satisface și în viitor toate așteptărilor și să putem executa toate lucrările.

: Serviciu prompt! :
Prețuri foarte ieftine!!!
Pentru fiecare lucrare garantează 20 ani!
Rugând binevoitorul sprijin
semnez cu deosebită stimă

MENRATH
și **STEINER**

comercianți de pietri mormântale și pietrari.
Arad, Józseffőherceg-u. 11.

Societatea de asigurare olandeză societate pe acții.

„Allgemeine Maatschppij van Levensverzekeringen Liferente“ în AMSTERDAM.

Direcțiunea p. Ungaria se află în palatul propriu al inst. în Budapesta, Kálvin-tér, Baross-utca 1, Üllői-ut 2—4 sz. Intrarea prin poarta nrul 4 din bulevardul Üllői.

Cele mai ieftine taxe:

Suma asigurărilor la sfârșitul anului 1912	} peste 406 mil. cor.
Suma rezervelor	
Afară de rezerva replătirilor	„ 986.400 cor. 14 fil.
Plătirile de până acum făcute asiguraților	„ 13,153.386 cor. 05 fil.

(E 1758)

ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE ȘI COFERARIE ORENDT G. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR
Strada Cisnădiei 45. SIBIIU, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate. CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CUSUT ȘI LEGAT SKY (vârșobi), permanent în depozit. Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste de prețuri la cerere se trimite franco. (O-9

Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștientios.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă, altare, biserici și sticlărie decorativă

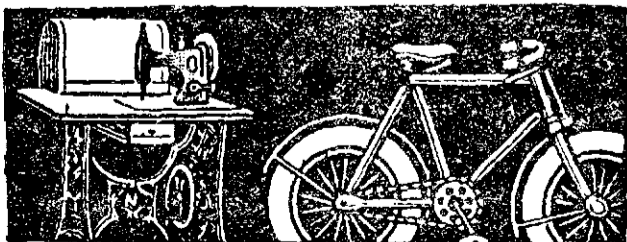
Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane și fresco, tofelul de lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane. Aurituri și pictarea tablourilor staționare.

Intreprindere „VATT“ mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

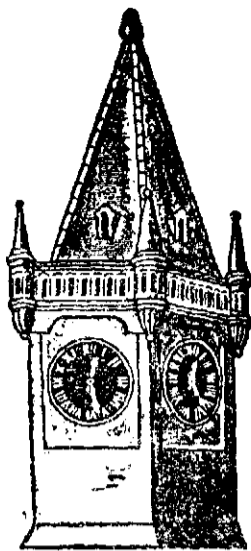
Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

CEASURI PENTRU BISERICI.

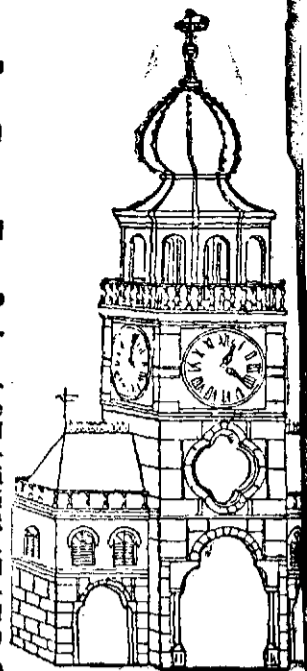
**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici care se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimite gratis. Plăci (tabla) pentru ceasuri care luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

Unde

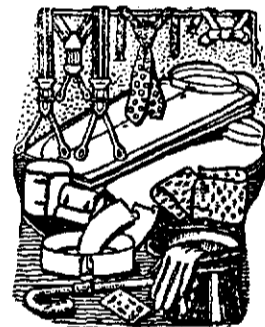
se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile
cele mai moderne — **En-tout-cas**
și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.
Cămeși de modă albe și colorate;
GULERE și **MANGETE**
albe și colorate; **BATISTE** de buzunar;
BRATELE; **CRAVATE** pentru gulere
simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de
camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă
p. bărbați în sortiment bogat și cu pre-
țurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

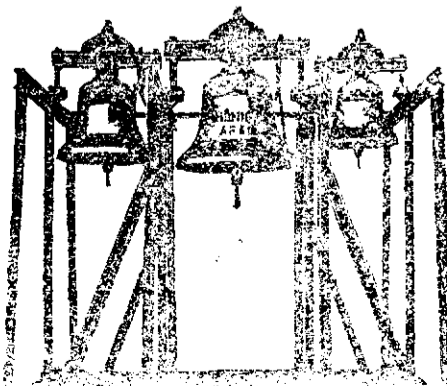
SIBIIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit“.

O nouă invențiune de clopote

Clopotul rezontor brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemenea acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoros precum și adânc.

Echipamente p. clopote de
Staluri

Prospecte și preliminar de spese gratis

Friederich Höni

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-2